БУТУН ДУНЕ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 230 (1492) | 21 ноябрь, шанба, 1959 йил. | Баҳоси 20 тийин.

Москва Африкадан келган ҳурматли меҳмонни табрикламоқда

Гвинея Республикаси бошлиғи Секу Туре тантанали вазиятда кутиб олинди

19 ноябрда Москва атоқли давлат, сиёсий ва касаба союз арбобини — Гвинея Республикасининг президенти ва ҳукумат бошлиғи Секу Турени хурсандлик билан кутиб олди. Секу Туре СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. Хрушчевнинг таклифига биноан, Совет Иттифоқига расмий визит билан келди.

Ҳурматли меҳмонни кутиб олмоқ учун Гвинея Республикаси ва Совет Иттифоқи давлат байроқлари билан безатилган Внуково аэродромига пойтахт меҳнаткашларининг жуда кўп вакиллари тўпланди.

К. Е. Ворошилов, Н. Г. Игнатов, Ф. Р. Козлов, Н. А. Муҳитдинов, М. А. Суслов, Е. А. Фурцева ўртоқлар, СССР Олий Совети Президиумининг секретари М. П. Георгадзе, СССР министрлари, СССР давлат комитетларининг раҳбарлари, СССР Ташқи ишлар министрлигининг масъул ходимлари ва бошқа расмий кишилар аэродромга келдилар.

Кутиб олувчилар орасида Гвинея Республикасининг СССРдаги элчиси Сейду Конте, дипломатик корпус аъзолари, совет ва чет эл журналистлари бор эди.

Гвинея Республикаси президенти ва ҳукумат раиси Секу Туре тушган «ИЛ-18» ҳаво лайнери аэродромга қўнади. Президент Секу Туре, у билан бирга келган Секу Туре хоним, Миллат мажлисининг раиси Сайфулай Диалло рафиқаси билан, ички ишлар ва хавфсизлик министри Кейта Фодеба баланд зинадан тушадилар.

Совет раҳбарлари Гвинея давлати бошлиғини самимий табрикладилар.

Аэродромда К. Е. Ворошилов ва Секу Туре нутқ сўзладилар.

(ТАСС).

ПАХТАКОРЛАРНИНГ ЖАСОРАТИ

Бу йил Тожикистон ва Ўзбекистон пахтакорлари ажойиб ғалабага эришдилар. Улар пахтадан мўл ҳосил етиштирдилар, ҳосил йиғим-теримини яхши ташкил этдилар ва давлат олдида олган ўз мажбуриятларини ҳеч қачон кўрилмаган қисқа муддатларда адо этдилар. Ватанга етти йилликнинг биринчи йили планида назарда тутилганидан анча кўп пахта берилди.

Бугун совет кишилари мамлакатимизнинг асосий пахта базаси — Ўзбекистон меҳнаткашларининг жуда катта муваффақиятга эришганликлари ҳақидаги хабарни қувонч билан эшитдилар. Бу республиканинг колхоз ва совхозлари давлатга 3 миллион 50 минг тонна пахта бердилар, пахта тайёрлаш юзасидан етти йиллик планда 1960 йилга мўлжалланган даражага эришдилар. Республика колхоз ва совхозлари бу катта ғалабага Ўзбекистоннинг шуҳрат қозонган пахтакорлари кўрсатган юксак маҳорат туфайли эришдилар.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети Ўзбекистон ССРнинг меҳнаткашларини эришилган муваффақият билан чин кўнгилдан табриклайдилар ва уларга пахта ҳамда бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни янада кўпайтиришда, коммунистик жамият қуриш учун курашда янги муваффақиятларга эришишни тилайдилар.

Тожикистон пахтакорлари ҳам Ватанни қувонтирдилар. Республика колхоз ва совхозлари 15 ноябргача тайёрлаш пунктларига 470 минг тонна, шу жумладан пландагига қўшимча равишда 20 минг тонна пахта топширдилар. Шунингдек, Туркманистон, Қирғизистон, Қозоғистон, Озарбайжон, Арманистон пахтакорларининг иши ҳам яхши кетаётир. Улар ҳам мўл ҳосил йиғиб олмоқдалар ва ўтган йилдагига қараганда кўп маҳсулот бераётирлар. **Бу йил Совет Иттифоқи илгариги йиллари ҳеч қачон кўрилмаган миқдорда кўп пахта тайёрлайди.** Қардош республикаларнинг пахтакорлари ўз экономикаларини, саноатни янада юксакликка кўтарадилар, халқимиз учун ўтган йиллардагига нисбатан кўп миқдорда газлама ишлаб чиқарадилар, товарларнинг ассортиментини кўпайтирадилар.

Барча миллатларнинг миллионларча оммасини коммунистик қурилиш вазифаларини ҳал қилишга сафарбар этган Коммунистик партия ва унинг ленинчи Марказий Комитетининг миллий сиёсати пахтакорларнинг меҳнат ғалабасида ўз ифодасини топганлиги айниқса очиқ-ойдин намоён бўлди. Партия халқлар дўстлигини мустаҳкамлаш ва гуллатиш, қардош республикалар экономикасини ҳар тарафлама ривожлантириш, совет кишиларининг моддий фаровонлиги ва маданиятини ўстириш ҳақида тинмай ғамхўрлик қилмоқда. Бу ленинча принциплар халқларни ягона оилага жипслаштирмоқда, уларнинг ижодий кучини оширмоқда, бутун Ватанимизнинг жуда катта муваффақиятларга эришувини таъминламоқда.

Совет ҳокимияти йиллари мобайнида миллий республикаларда кучли индустрия барпо этилди, қишлоқ хўжалиги тубдан қайта қурилди, уларнинг ўз миллий кадрлари тайёрланди. Буларнинг ҳаммаси уларга умумдавлат вазифаларини муваффақиятли равишда ҳал қилиш, маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш, ишлаб чиқариш суръатларини кучайтириш имконини бераётир. Мисол учун Ўрта Осиё деҳқончилигининг асосий маҳсулоти — терилаётган пахтани олайлик. 1913 йили ҳозирги Ўзбекистон территориясида 517 минг тонна пахта териб олинган эди, бу йил эса 3 миллион тоннадан ортиқ пахта териб олинди. Бошқа пахта экувчи республикаларда ҳам ана шу каби қувончли манзарани кўрамиз.

Пахтакорлар бу йил эришган муваффақият колхозчилар ва механизаторлар, пахта етиштиришнинг илғор, прогрессив усулларини ўзлаштирган меҳнат ва фан аҳилларининг яқиндан ҳамкорлик қилганликлари туфайли қўлга киритилди. Маълумки, пахтачилик узоқ асрлар давомида қўл меҳнатига таяниб келди. Кетмон пахта далаларини ишлашнинг асосий қуроли эди.

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати пахтачиликдаги бу аҳвол билан келиша олмас эдилар. Ҳозирги замон техникасига асосланган, кишининг меҳнатини енгиллаштирадиган янги усулларни қидириб топиш лозим эди. Урушдан олдинги йиллардаёқ Тожикистон далаларида чигитни квадрат-уялаб жойлаштириш юзасидан дастлабки тажрибалар амалга оширилди. Тўғри, бу тажрибалар у вақтда катта фойда бермади, чунки чигитни эккан вақтда жиддий агротехника камчиликларига йўл қўйилди. Лекин олимлар ва новатор-пахтакорларнинг фикри олдинга интилди, кишилар ўз изланишларини давом эттирдилар.

Пахтачиликда 1954 ва 1955 йиллари бурилиш ясалди. Шу вақтга келиб Тожикистонда пахтани янгича етиштириш соҳасида бой тажриба тўпланди. Бу янгилик туфайли Тожикистон республикаси пахтанинг ҳосилдорлиги жиҳатидан мамлакатда биринчи ўринни эгаллади. Бироқ, янги агротехника усуллари бошқа пахта экувчи республикаларнинг далаларида қаршиликка учради. Пахтачиликдаги эски традициялар жуда яшовчан эди.

Партия Марказий Комитети новаторларга айрим маҳаллий ходимларнинг консерватизмига барҳам беришда ёрдам кўрсатди, прогрессив усулларни жорий қилишнинг кенг йўлини очиб берди. КПСС Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Н. С. Хрушчев илғор пахтакорларнинг ижоди билан муфассал танишиш, бу асосий техника экинини етиштиришнинг янги усулларига узилкесил ўтиш юзасидан пахта экувчи барча республикаларнинг раҳбарлари билан маслаҳатлашиш учун махсус равишда Ўрта Осиёга борди. Партия Марказий Комитети қизғин қўллаб-қувватлаганлиги туфайли пахтачиликда янги йўналиш ғалаба қилди, эскиликдан устун чиқди.

Бу йил Тожикистон пахта далаларида ғўзанинг бешдан тўрт қисмига кетмонсиз ишлов берилди. Ўзбекистонда 1 миллион 100 минг гектар ердаги ғўза машиналар билан икки томонлама ишланди. Туркманистон, Қирғизистон ва мамлакатнинг бошқа пахта экувчи районларида ҳам жуда катта майдондан кетмон сиқиб чиқарилди. Пахтакорларнинг қўл меҳнати тобора дадиллик ва қатъият билан пўлат машиналар зиммасига юклатилмоқда. Инсоннинг меҳнати унумдор бўлиб бормоқда, терилаётган пахтанинг миқдори кўпаймоқда, унинг таннархи камаймоқда.

Ҳосил йиғим-терими пахтачиликда энг кўп меҳнат сарфланадиган иш ҳисобланади. Кўсаклар очилганида ёшу-қари — ҳамма далага чиқади. Айрим жойларда колхозчиларга шаҳарликлар, студентлар, мактаб ўқувчилари ёрдам берадилар. Барча ҳосилни қўл билан йиғиб-териб олиш учун жуда кўп меҳнат сарф қилиш лозим.

Эндиликда бу иш ҳам енгиллаштирилмоқда. Юқори иш унумига эга бўлган терим машиналари инсонга ёрдамга келди.

Наманган областидаги Ленин номли колхознинг механик-ҳайдовчиси Мелиқўзи Умурзоқов ўз машинаси билан ҳар куни 10—12 тоннадан пахта тераётир. Бу миқдор 100—120 чевар теримчининг бир кунда терган пахтасига тенгдир. Қаранг, машина пахта теримида қандай, яхши натижа беради! Битта машина 120 кишининг ишини бажаради. Мелиқўзи Умурзоқов ҳозирнинг ўзидаёқ 251 тонна пахта терди. Пахтачилик тарихида бу каби рекордлар илгари ҳеч қачон кўрилмаган эди.

Пахта теришда кўпчилик илғор механизаторлар намуна кўрсатдилар. Шуниси муҳимки, терим машинасини фақат эркакларгина эмас, ҳатто хотин-қизлар ҳам муваффақият билан эгаллаб олмоқдалар. Ёш ўзбек қизи Турсуной Охунова бир мавсумда 200 тоннадан ортиқ пахта терди. Бу миқдор «оқ олтин»ни қўл билан териш учун у неча йил ишлаши керак эди?!

Ўзбекистон бу йил машина билан пахта териш планини бажарди. Бироқ шуни айтиш керакки, ҳозирча ҳосилнинг жуда оз қисми машиналар билан териб олинмоқда. Республикада бу мавсумда атиги 330 минг тонна пахта машиналар билан терилди. Бу, ялпи ҳосилнинг тахминан ўндан бир қисмига тенгдир. Бошқа республикаларда ҳам кўпроқ пахта қўл билан терилаётир. Кўп ҳолларда терим машиналаридан унумсиз фойдаланилади. Айрим жойларда эса уларнинг аҳамиятига умуман баҳо берилмаётир. Қўл меҳнатига ёпишиб олишдан иборат умри тугаган эски традиция ҳамон давом этмоқда.

Пахтачиликни янада ривожлантириш манфаатлари қишлоқ хўжалигининг бу муҳим соҳасини комплекс механизациялашни тугаллашни талаб этади. Чигит экишдан тортиб ҳосил йиғим-теримигача бўлган барча ишлар машиналар билан бажарилиши лозим. Бунинг учун ҳамма шароитлар мавжуд. Саноатимиз пахта далалари учун машина ва қуроллар ишлаб чиқаришни йил сайин кўпайтирмоқда, унинг сифатини яхшиламоқда.

Ҳозирги кунларда пахта далаларида ҳосил йиғим-терими давом этмоқда. Тожикистон ва Ўзбекистон меҳнаткашлари уюшқоқлик намунасини кўрсатдилар. Улар Ватанни ўзларининг ажойиб муваффақиятлари билан қувонтирдилар. Мамлакатдаги барча республикаларнинг пахтакорлари улардан ибрат олишлари, ўз мажбуриятларини тезроқ бажаришлари, партия Марказий Комитетининг навбатдаги Пленумини муносиб кутиб олишлари лозим.

(«ПРАВДА» газетасининг 20 ноябрдаги бошмақоласи).

БЕКОБОДЛИКЛАР ҲАМ МАРРАГА ЕТДИЛАР

Район меҳнаткашлари давлатга 43 минг тоннадан ортиқ пахта сотдилар

РАЙОННИНГ ИЛҒОР ПАХТАКОРЛАРИ: Суратларда: (чапдан) Бекобод районидаги Дзержинский номли колхознинг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони А. Шукуралиев, «Победа» колхозининг раиси Р. Абдураҳимов, «Чаноқ» совхозининг бўлим бошқарувчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Т. Файзиев, «Гулистон» колхозининг бригада бошлиғи Ш. Умарова, «Победа» колхозининг бригада бошлиғи Б. Бегимқулов ўртоқлар.

МУВАФФАҚИЯТЛАР ЙИЛИ

Етти йилликнинг биринчи йили республикамиз ва областимиз меҳнаткашлари каби Бекобод районининг меҳнаткашлари учун ҳам катта муваффақиятларга эришилган йил бўлди. Улар район партия ташкилотининг раҳбарлиги остида КПСС XXI съездининг тарихий қарорларини амалга ошириш учун курашиб, хўжаликнинг барча соҳаларини, айниқса пахтачиликни ривожлантиришда яхши натижаларга эришдилар.

Колхозчилар ва совхозларнинг ишчилари пахта етиштиришнинг илғор, прогрессив методларини кенг жорий этиб ва пахтачиликни комплекс равишда механизациялаштириб, катта майдонларда мўл ҳосил етиштирдилар. Бу соҳада колхоз ва совхозларда ташкил этилган трактор-далачилик бригадалари айниқса катта роль ўйнади. 132 трактор-далачилик бригадасида, шунингдек кўпчилик далачилик бригадаларида чигит квадрат-уялаб жойлаштирилди ва ғўзага механизмлар ёрдами билан икки томонлама ишлов берилди.

Бу тадбир пахтадан мўл ҳосил етиштириш билан бир қаторда, уни эрта етилтириш ва ҳосил йиғим-теримини барвақт бошлаб, қисқа муддатларда ўтказиш имконини берди.

Колхоз ва совхозларнинг партия ташкилотлари ҳосил йиғим-теримини яхши тайёргарлик кўрган ҳолда бошладилар ва уни уюшқоқлик билан давом эттирдилар. Колхозчилар ва совхоз ишчилари ўртасида оммавий-сиёсий ишларни кун сайин кучайтириш, уларга маданий-маиший хизмат кўрсатишни тобора яхшилаш йўли билан меҳнат унумдорлигини ошириш, бинобарин пахта териш ва уни давлатга топширишни тезлаштиришга эришилди. Бир неча юз теримчи кўпмингкилограммчи теримчилар ҳаракатига қўшилиб, мавсумда 15 — 20 тоннадан пахта териш мажбуриятини олди. Босит Сатторов, Ҳусни Оллашукурова, Хўжамқул Кенжаев, Эргаш Бойтўраев, Саломат Бекмирзаева, Ҳанифа Сулаймонова, Олтин Жўрабекова, Ўлмасхон Эрматова, Парпи Раҳмонбобоева ва Адолат Қаршибоева ўртоқлар каби илғор теримчилар 8 — 17 тоннадан пахта тердилар.

Ҳосил йиғим-теримини тезлаштиришда, айниқса механик-ҳайдовчилар ҳал қилувчи роль ўйнадилар. Дзержинский номли колхознинг чинозлик машҳур механизатор Турсуной Охунова ташаббусига қўшилган механик-ҳайдовчиси Абдурасул Тошматов 130 тонна пахта терди. Шунингдек илғор механик-ҳайдовчилардан Х. Юсупалиев, М. Саидусмонов, А. Саримсоқов, М. Мамашукуров каби ўртоқлар ҳам машина билан пахта теришда юқори кўрсаткичларга эришдилар.

Пахтакорлар ва механизаторларнинг фидокорона меҳнати районда пахта тайёрлаш давлат планини муддатидан илгари бажариш имконини берди. Давлат омборига 43 минг тоннадан ортиқ пахта топширилди. Бу, бутун ўтган йил давомида давлатга топширилган пахтага нисбатан 6 минг тонна кўпдир. Шунингдек районда давлатга гўшт, сут, жун, тухум ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотиш планлари ҳам тўла бажарилди. Район саноат корхоналарининг коллективлари эса 10 ойлик топшириқни ошиғи билан адо этдилар.

Район партия комитети, колхоз ва совхозларнинг бошланғич партия ташкилотлари ҳар гектар ернинг ҳосилдорлигини ошириш ва шу асосда етиштирилган пахтанинг ялпи ҳосилини кўпайтириш масаласига алоҳида эътибор бердилар. Бу соҳада айниқса илгари қолоқ ва кам ҳосилли ҳисобланган «Победа» колхози партия ташкилоти (секретари ўртоқ А. Хожимуродов) амалга оширган тадбирлар яхши натижа берди. Колхоз аъзолари йиллик пахта тайёрлаш планини фақат райондагина эмас, ҳатто областда биринчилар қаторида бажаришга муваффақ бўлгач улар давлатга қўшимча равишда 410 тонна пахта сотиш мажбуриятини олган эдилар. Улар бу мажбуриятни ҳам тўла адо этдилар ва ҳозиргача давлатга ҳаммаси бўлиб 2700 тоннага яқин пахта топширдилар.

Колхоз аъзолари ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, КПСС Марказий Комитетининг навбатдаги Пленуми шарафига ялпи ҳосилни 3167 тоннага етказиш учун курашмоқдалар.

Колхознинг бир қатор бригадаларида ҳосил жуда мўл бўлди. Ўртоқ Мамасоли Очилов бошлиқ трактор-далачилик бригадасида ҳар гектар ердан пландаги 17 центнер ўрнига қарийб 35 центнердан пахта йиғиб олинди. Ўртоқ Аширқул Аҳмадиёров бошлиқ бригадада эса ҳар гектар ернинг ҳосилдорлиги пландагига нисбатан 14 центнер оширилди.

Йирик пахтакор хўжалик ҳисобланган Дзержинский номли колхоз аъзолари 2850 гектар майдоннинг ҳар гектаридан ўрта ҳисобда 23 центнердан ҳосил кўтардилар. Ҳаммаси бўлиб давлатга пландаги 5920 тонна ўрнига 6400 тоннага яқин пахта сотилди. Колхоз аъзолари ҳосил йиғим-теримини машиналаштиришга катта эътибор бердилар ва бу, муваффақиятнинг асосий гарови бўлди. 1700 тоннадан ортиқ пахта машиналар билан териб олинди.

Эришилган муваффақиятлар билан бир қаторда, ҳали ишимизда катта камчиликлар ҳам бор. 1 ва 2-«Далварзин» совхозларининг бошланғич партия ташкилотлари етиштирилган ҳосилни ўз вақтида йиғиб-териб олишни таъминлай олмадилар. Шу туфайли бу хўжаликларда давлат пахта тайёрлаш плани ҳали бажарилгани йўқ. Бунга асосан пахтани машина билан теришга етарли эътибор бермаслик сабаб бўлди.

Район меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленумини яна 2700 тонна пахта топшириш билан кутиб олиш учун курашмоқдалар.

И. КАРИМОВ,
Бекобод район партия комитетининг секретари.

МУНОСИБ ҲИССА ҚЎШДИК

Колхозимиз аъзолари пахтадан мўл ҳосил етиштириш йўлида йил бўйи фидокорона меҳнат қилдилар. Ғўза парвариши даврида ҳам, йиғим-терим маҳалида ҳам пахтакорлар орасида социалистик мусобақа кенг қулоч ёйди. Ҳосилдорликни кескин ошириш мақсадида бир неча трактор-далачилик бригадалари ташкил қилинди. Буларнинг кўпи ташаббускор пахтакор ўртоқ Ғанишер Юнусов ташаббусига қўшилиб, пахта далаларида мўл ҳосил тўпладилар.

Хўжалигимизда олинган социалистик мажбуриятни қоплайдиган даражада мўл ҳосил тўплангач, йиғимтеримга пухта ҳозирлик кўра бошладик. Теримчилар ўртасида 15 мингчилар ҳаракати, механизаторлар орасида эса юз тонначи ўртоқ Турсуной Охунова ташаббуси авж олдирилди. Пахта териш машиналари сифатли ремонт қилиниб, мавсумга тахт қилиб қўйилди. Хирмонлар, дала шийпонлари тузатилди, транспорт воситалари ремонт қилинди.

Теримга уюшқоқлик билан киришдик. Аммо ҳа деганда ишимиз кўзга кўринавермади. Чунки юкимиз оғир эди. 2850 гектар пахта майдонидан салкам 6 минг тонна ҳосил кўтариш юзасидан давлат билан шартнома тузилган.

Қимирлаган қир ошар экан. Биз теримнинг ўрталарида иш суръатини яна ҳам кучайтирдик. Бунинг устига пахтакорларимизга кўмаклашиш учун ҳашарчилар ҳам келишди. Шундан кейин марра сари катта-катта қадам қўя бошладик. Теримчилар ҳам, механизаторлар ҳам, ҳашарчилар ҳам етиштирилган ҳосилни тезроқ йиғиштириб олишга астойдил ҳаракат қилдилар.

Натижа ёмон бўлмади. КПСС Марказий Комитетининг навбатдаги Пленуми шарафига бошланган социалистик мусобақа яхши самаралар бериб, пахта тайёрлаш йиллик планимизни муддатидан олдин бажардик. Шундан кейин қолган ҳосилни ҳам тўла йиғиб олиш учун бутун куч ва воситалар қайтадан сафарбар қилинди. Ҳозирги кунгача пландаги 5920 ўрнига 6353 тонна «оқ олтин» кўтариб, йиллик планни 106,24 процент бажардик.

Планнинг бажарилишига Шербўта Деҳқонов, Қўлдош Синдаров, Насриддин Асроров ўртоқлар бошлиқ бригадаларнинг аъзолари катта ҳисса қўшдилар. Бу бригадаларда ҳар гектар ер ҳисобига 30 — 32 центнердан ҳосил тайёрланиб давлатга сотилди.

Машина терими соҳасида ҳам дурустгина муваффақиятларни қўлга киритдик. Механизаторларимиз 1700 тоннадан ортиқроқ ҳосилни йиғиб бердилар. Колхозимиз аъзолари бу йил ўтган йиллардагига қараганда анча мўл пахта ҳосили тайёрлаб, республикамиз пахтакорларининг 3 миллион 50 минг тонна «оқ олтин» тайёрлаш юзасидан олган социалистик мажбуриятларининг бажарилишига муносиб ҳисса қўшдилар.

Ҳозирги кунда ҳам колхозимизда пахта тайёрлаш қизғин давом этаяпти. Шунинг билан бирга келгуси йил мўл ҳосили учун пухта замин ҳозирланмоқда. Ҳосили йиғиб олинган пахта майдонлари пешма-пеш шудгор қилинмоқда. Биз жонажон партиямизнинг навбатдаги Пленумини ҳамма пахта майдонларини тўла шудгорлаб қўйиш билан кутиб оламиз.

А. ШУКУРАЛИЕВ,
Бекобод районидаги Дзержинский номли колхозининг раиси.

МЕХАНИЗАЦИЯНИНГ ШАРОФАТИ

«Победа» колхозимиз Қиётдаги энг қолоқ 3 та колхоздан ташкил топган. Бу колхозларда кўп йиллардан бери план бажарилмай, ҳосилдорлик пасайиб хўжалик издан чиқиб кетган эди. Бунга айниқса техникадан ёмон фойдаланиб келингани сабаб бўлди. Бу йил колхозимизда катта ўзгаришлар юз берди. Техникадан унумли фойдаланиш учун ҳаракат қилдик. Шу туфайли колхозимиз районда биринчи бўлиб пахта тайёрлаш планини ҳам ва ўз зиммасига олган қўшимча мажбуриятни ҳам ошириб бажарди.

Мен бошлиқ бўлган трактор-далачилик бригадасида 100 гектар пахта майдони бор. Биз бу ерларнинг ҳар гектаридан ҳозиргача 35 центнердан ҳосил йиғиб олдик. Ғўза парвариши даврида барча майдонлардаги ғўзани икки томонлама парвариш қилган эдик. Пахта терими даврида эса йиғиб олинган ҳосилнинг 90 проценти машина ёрдами билан терилди.

Бригадамизда ғўза икки томонлама парвариш қилингани, кўп ҳосил машина билан терилгани учун пахтанинг таннархи анча арзон бўлди. Бу йилги иш тажрибамиз бизга техникадан унумли фойдаланиш учун катта йўл очиб берди.

Бригадамиз аъзолари келгуси йилда ҳам техникадан унумли фойдаланишга қиттиқ бел боғлаган ҳолда шудгор ишларини ҳам бошлаб юбордилар. Ҳозиргача ҳосили йиғиб олинган пахта майдонларидан 40 гектари шудгор қилиб қўйилди.

Мамасоли ОЧИЛОВ,
Бекобод районидаги «Победа» колхози трактор-далачилик бригадасининг бошлиғи.

Ҳосилни асосан машинада териб олдик

Бу йилги меҳнатимизнинг натижаси ҳар қачонгидан ҳам баракали бўлди. Бунга пахтачиликдаги ишларимизни асосан машина ёрдамида бажарганимиз туфайли эришдик.

Еримизни кузда шудгор қилиб қўйган эдик. Шу туфайли чигит экиш ва уни ундириб олиш ишлари осон кўчди. Ғўзага икки томонлама ишлов бериб, квадратларда мўл ҳосил тўпладик.

Механизаторларимиз шайланган ҳолда ишга тушдилар. Улар ҳосил йиғим-терими даврида машина ҳақиқатан ҳам деҳқоннинг яқин дўсти эканлигини намойиш қилдилар. Шундай қилиб биз асосий ҳосилимизни машинада териб олишга эришдик. 101 гектар ернинг ҳар гектаридан ҳозиргача 30,5 центнердан ҳосил топширдик.

Бригадамиз ишчилари қолган ҳосилни ҳам нобуд қилмай териб оладилар. Ҳар гектар ердан кам деганда яна 3 центнердан пахта топширамиз деган ниятимиз бор. Бу аҳднинг ҳам албатта уддасидан чиқамиз.

Келгуси йилга тайёргарликни ҳам кучайтириб юборганмиз. Ҳосилдан бўшаган ерлар шудгор қилинмоқда. Ҳозиргача 30 гектардан ортиқ ерни шудгор қилиб бўлдик.

Биз бундан кейин ҳам суръатни сира бўшаштирмаймиз. Коллективимизнинг ҳар бир аъзоси республикамиз пахтакорларининг эришган ютуқларини янада мустаҳкамлаш ишига муносиб ҳисса қўшиш учун тинмай меҳнат қилади.

Омон УСАРОВ,
1-«Далварзин» совхози 1-бўлимининг трактор-далачилик бригадаси бошлиғи.

ТОЖИКИСТОН ЁЗУВЧИЛАРИ ТОШКЕНТГА КЕЛДИ

Тошкентда ўтказиладиган қардош адабиётлар кечаларида қатнашмоқ учун Тожикистон ССР ёзувчилари делегацияси 20 ноябрда Ўзбекистон пойтахтига келди.

Делегация составида машҳур тожик ёзувчиларидан Сотим Улуғзода (делегация раҳбари), Боқи Раҳимзода, Ғаффор Мирзаев, Файзулла Ансорий, Толис Пўлатов ва Аширмат Назаров бор.

Тошкент аэропортида меҳмонларни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари З. Р. Раҳимбобоева, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. О. Азимов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пропаганда ва агитация бўлимининг мудири Ғ. Н. Нажимов, республика маданият министри С. М. Муҳамедов, Тошкент область партия комитетининг секретари Х. Р. Мусахонова, Ўзбекистон Ёзувчилар союзи правлениесининг биринчи секретари К. Яшин, Союз правлениесининг секретарлари Ҳ. Ғулом, А. Мухтор, А. Уйғун, таниқлиқ ўзбек ёзувчиларидан Ойбек, О. Бородин, Зулфия ва бошқалар кутиб олдилар.

Тожикистон ёзувчилари делегацияси Ўзбекистонда олти кун бўлади. Тожикистон адиблари Ўзбекистон Ёзувчилар союзининг фаолияти билан танишадилар, республиканинг энг йирик саноат корхоналарида ва колхозларида бўладилар. (ЎзТАГ).

Суратда: Тожик ёзувчиларидан (чапдан) Б. Раҳимзода, Т. Пўлатов, Ф. Ансорий, С. Улуғзода, Ғ. Мирзаев ва А. Назаров ўртоқлар.

И. Глауберзон фотоси.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

1959 йил 17 ноябрда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Пленуми бўлиб ўтди. Пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари ўртоқ **М. А. Абдураззоқов** «Республикада капитал қурилишнинг аҳволи ва уни яхшилаш чоралари тўғрисида» доклад қилди.

Докладчи етти йилликнинг биринчи йилида совет халқи қўлга киритган йирик муваффақиятларни характерлаб, Коммунистик партия, унинг Марказий Комитети капитал қурилишга доимо катта аҳамият бериб келаётганлиги ҳақида гапирди. Капитал қурилиш партиямиз XXI съезди ва КПСС Марказий Комитети июнь Пленуми қарорларида ўз аксини топди.

Капитал қурилиш масштабининг йил сайин тобора ўсиб бораётганлигини Ўзбекистон мисолида ҳам яққол кўриш мумкин. Етти йилликда республика халқ хўжалигига давлат капитал маблағи йўли билангина 37 миллиард сўмдан кўпроқ, бошқа жалб қилинган манбаларни ҳам қўшиб ҳисоблаганда 45 миллиард сўмдан кўпроқ маблағ сарфланади. Шу давр ичида 164 та йирик корхона ва кўпгина цехлар барпо қилинади, янги ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш ҳисобига ялпи маҳсулот тайёрлашни 10 миллиард сўм ҳажмида кўпайтириш мўлжалланмоқда. Шунингдек 420 минг ўқувчига мўлжалланган мактаб, 21 минг ўринли касалхона, кўпгина болалар боғчалари ва яслилар, маданий-маиший объектлар қурилади.

Етти йиллик мобайнида 150 мингдан кўпроқ оила янги квартира олади. Сув хўжалиги, йўл ва қишлоқ хўжалик қурилиши соҳасида катта ҳажмдаги ишларни бажариш, ярим миллион гектарга яқин янги ерни ўзлаштириш кўзда тутилади.

Партия ва Ҳукуматимизнинг кундалик ғамхўрлиги натижасида Ўзбекистонда капитал қурилиш соҳасида кўпгина ишлар қилинди. Кейинги беш йил ичида бир қанча заводлар, фабрикалар, янги цехлар қурилди, катта сув хўжалик объектлари, темир йўл, тош йўллар фойдаланишга топширилди. 47 минг 155 ўқувчига мўлжалланган янги мактаблар, 2900 минг квадрат метр уй-жой майдони, бир қанча касалхоналар қурилди. Шу давр ичида 21 миллиард сўм капитал маблағ ўзлаштирилди. Бу эса, урушдан кейинги 10 йил ичида ўзлаштирилган маблағдан 30 процент кўпдир.

Буларнинг ҳаммаси—мамлакатимизда ленинча миллий сиёсат изчиллик билан амалга оширилаётганлигининг самарасидир.

1957 йилда саноат ва қурилишни бошқариш қайта ташкил қилинганидан кейин бизнинг қурилиш трестларимиз ташкилий жиҳатдан мустаҳкамланди, техника билан қуролланмоқда, ўсиб бораётган қурилиш индустриясига эга бўлмоқда. Қурилиш ишлаб чиқаришининг маданияти ошди.

Шу йилнинг ўн ойи мобайнида республикамизнинг қурилиш ташкилотлари ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 200 миллион сўмлик кўпроқ қурилиш-монтаж ишларини бажардилар.

Лекин шуни эътироф этиш керакки, Ўзбекистонда капитал қурилиш хўжаликнинг қолоқ тармоғи бўлиб қолмоқда. Кейинги беш йил ичида республикада капитал ишлари плани 1,5 миллиард сўмлик миқдорда кам бажарилди. Бу йил капитал маблағ сарфлаш 10 ойлик плани атиги 86 процент ва қурилиш-монтаж ишлари плани 89 процент бажарилди.

Янги ерларни қишлоқ хўжалик оборотига қўшиш ишлари ҳам қониқарсиз олиб борилмоқда. 1959 йилда пландаги 65 минг гектар ўрнига 27 минг гектар ер тайёрланди.

Кейинги йилларда маҳаллий Советларнинг ҳуқуқлари анча кенгайтирилди. Уй-жой бинолари, мактаблар, даволаш муассасалари ва бошқа объектларни қуриш маҳаллий Советларнинг ихтиёрига бевосита ўтказилди. Лекин, областларда капитал қурилишнинг аҳволи кўнгилдагидек эмас. Тошкент, Самарқанд, Бухоро, Андижон, Наманган, Сурхондарё областларида ва Қорақалпоғистон АССРда аҳвол айниқса ёмон.

Етти йилликда республикада бажариладиган қурилиш ишларининг катта программаси капитал қурилиш ишига раҳбарликни тубдан яхшилашни талаб қилади.

Капитал қурилиш соҳасида сарфланган ҳар бир сўмдан тезроқ фойда олиш жуда муҳим аҳамиятга эгадир. Амалда эса биз кўпинча пул ва материал ресурсларини кўпдан-кўп объектларга тарқатиб юборамиз. Бу эса, қурилишнинг жуда чўзилиб кетишига ҳамда пул ва моддий маблағларнинг бекор ётишига сабаб бўлмоқда.

Маблағларнинг кўпдан-кўп объектларга тарқатиб юборилиши натижасида битмаган қурилишлар кўпайиб бормоқда. Тошкент, Фарғона областларида ва Қорақалпоғистон АССРда тугалланмаган қурилишлар айниқса кўп.

Вазифа капитал қурилишни планлаштиришда қаттиқ тартиб ўрнатилган, ишлаб чиқариш қувватлари ишга тушириш юзасидан белгиланган давлат муддатига риоя қилишда талабчанликни кучайтиришдан иборатдир.

Марказий Комитет 1960 йилга мўлжалланган капитал қурилиш объектларининг титуль рўйхатини яна бир марта синчиклаб кўриб чиқиш мақсадида махсус комиссия тузди. Барча область, шаҳар ва район партия комитетлари титуль рўйхатларни кўриб чиқишлари, капитал маблағлардан фойдаланишни доимий назорат қилиб туришлари, маблағларни тез вақт ичида ишга туширилиши керак бўлган муҳим объектларга жалб этишни кузатиб боришлари керак.

Республикамизда капитал қурилишни планлаштириш вақтида ва ташкил этишда зарур запас ҳосил қилишга етарли эътибор берилмаётганлиги уй-жой, мактаб ва бошқа объектларни ўз вақтида қуриб битказишга салбий таъсир кўрсатмоқда. Қурилиш запаси ҳосил қилишни планлаштиришдаги нуқсонларни тузатиш зарур.

Уй-жой қурилишига алоҳида тўхтаб ўтиш керак. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети мамлакатда уй-жой танқислигини 10—12 йил ичида тўла-тўкис тугатишга мўлжалланган кенг программани белгилаб бергандан буён икки йилдан кўпроқ вақт ўтди. Бу масала Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг 1957 йилдаги пленумида муҳокама қилинган эди.

Ўтган вақт ичида баъзи ишлар қилинди. Давлат маблағи ҳисобига 902 минг квадрат метр, яъни ундан аввалги икки йилда қурилганидан 122 процент кўп уй-жой майдони қуриб битказилди ва ишга туширилди. Колхоз ва колхозчилар маблағи ҳисобига 79 минг уй, якка тартибда ва коллектив бўлиб уй қуриш йўли билан 2068 минг квадрат метр уй-жой қурилди.

Бироқ, уй-жой қурилишининг суръати КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети белгилаган программадан анча орқада қолмоқда. Уй-жой қуриш ва фойдаланишга топшириш бу йил қониқарсиз бораётир. Ўтган йилга қараганда 68 минг 600 квадрат метр кўп уй-жой қурилиб фойдаланишга топширилган бўлса ҳам, уй-жой бинолари қуриш плани фақат 50 процент бажарилди.

Кейинги йилларга белгиланган уй-жой қурилиши программасини муваффақиятли бажармоқ учун бир қанча зарур масалаларни ҳал қилиш ва аввало йирик панеллардан уй қуришни ривожлантирмоқ керак.

Тошкентдаги уй қуриш комбинатини 1960 йилдаёқ тўла қувват билан ишга тушириш керак.

Якка тартибда уй-жой қурилишини ташкил этишга бундан буён ҳам жиддий эътибор бериш керак.

Уй-жой кооперативлари тузишни яна ҳам ривожлантириб, бундан буён ҳам шулар орқали якка тартибда уй-жой қуришни амалга ошириш лозим бўлади.

Кейинги йилларда республика лойиҳалаш ташкилотлари, жумладан, «Узгоспроект» уй-жой ва маданий-маиший объектларнинг типовой лойиҳаларини бир мунча яхшиладилар.

Лекин лойиҳалаш ишидаги жиддий нуқсонлар ҳали тўла тугатилган эмас. Лойиҳалаш ташкилотлари қурилишларни лойиҳа-смета ҳужжатлари билан ҳали ҳам кечикиб таъминламоқда.

Лойиҳалаш ишларини яхшилаш мақсадида лойиҳа институтларини йириклаштириш ва ихтисослаштиришни давом эттириш, республикада инженерлик тадқиқотлари институти барпо этиш масаласини кўриб чиқиш керак.

Бу илмий текшириш ташкилотларининг эътиборини қурилишни индустрлаштириш ва механизациялаш даражасини юксалтиришга ва унинг кўпроқ иқтисодий самара беришига қаратмоқ керак.

Республикада капитал қурилиш ҳажмини етти йиллик планда белгиланган миқдорда кенгайтириш асосан меҳнат унумдорлигини ошириш, ишларни комплекс механизациялаш ва қурилишнинг индустриал усулларини жорий этиш ҳисобига амалга оширилади. Етти йил мобайнида қурилишда меҳнат унумдорлиги 65 процент оширилиши лозим.

Яқинда Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг бюроси республикада қурилиш индустриясини янада ривожлантириш масаласини кўриб чиқди ва районларда йирик базалар қуриш программасини белгилади. Махсус «Главстройиндустрия» органи тузилиб, унинг ихтиёрига трестларнинг ҳозирги ёрдамчи корхоналари берилди.

Шу бош бошқарманинг бир ойлик иш якуни бу қарорнинг тўғри эканлигини кўрсатди. Тошкентнинг ҳар ойда 3900 кубометр темир-бетон ишлаб чиқараётган заводлари ва полигонлари аввалгидан 60 процент кўп темир-бетон ишлаб чиқара бошлади. Октябрда эса маҳсулот чиқариш икки баравардан ҳам ошиб кетди.

Республикадаги қурилиш ташкилотларида ҳали кўпгина ишлар қўлда бажарилмоқда. Материалларни ортиш ва тушириб олишда, сувоқ ва бўёқ ишларида қўл меҳнати айниқса кўп. Бунинг устига ишларни механизациялаш планлари йил сайин бажарилмаяпти.

Қурилиш ташкилотларининг раҳбарлари доим планнинг бажарилмаслигига ишчи кучининг етишмаслигини важ қилиб кўрсатадилар. Ҳолбуки, қурилишларда ишчилар ўрта ҳисобда иш вақтининг 15 процентидан кўпроғи мобайнида бекор турадилар. Айрим қурилиш ташкилотларида ишчилар бундан ҳам кўпроқ бекор туриб қолмоқдалар. Бекор туришнинг асосий сабаби шундаки, ишлар яхши ташкил этилмайди ва иш жойи ҳозирланмайди, материаллар ва асбоблар ўз вақтида етказиб берилмайди.

Меҳнатни ташкил этишнинг ва иш ҳақи тўлаш системасининг янги прогрессив формалари меҳнат унумдорлигини ошириш учун катта имконият туғдиради. Бу жиҳатдан комплекс бригадалар ва ҳамма ишларни бошдан-оёқ бажарадиган бригадаларнинг иши анча самаралидир. Бу бригадалар оддий бригадалардан 15—20 процент кўп иш бажармоқда. Лекин қурилиш министрлигида ҳамма ишчиларнинг фақат 20 проценти комплекс бригадага жалб этилган. Бизда меҳнатга аккорд — прогрессив ва меҳнат унумдорлигини оширишга рағбатлантирувчи бошқа формалар суст жорий этилмоқда.

Афсуски, министрликлар ва бошқармалар ижобий тажрибани суст ёймоқдалар.

Бинокорлик материалларини ўз вақтида етказиб бериш қурилиш ташкилотларининг бир меъёрда ишлашининг асосий шартларидан биридир.

КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленуми қурилиш қимматини арзонлаштиришга жиддий эътибор берди. Етти йиллик планда қурилиш-монтаж ишлари таннархини 6 процент камайтириш белгиланган.

Кўпгина қурилиш ташкилотлари индустриал усулларни жорий этиб, рентабель ишлаш йўлига тушиб олдилар.

Лекин 1959 йилда қурилиш-монтаж ишлари таннархини камайтириш юзасидан белгиланган топшириқ республикамизда бажарилмаётир. Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги бўйича 9 ой мобайнида қурилиш қиммати 3,7 процент арзонлаштириш топшириғи берилгани ҳолда фақат 2,4 процент арзонлаштирилган.

Тежаш ва қурилиш қимматини арзонлаштириш учун курашга қурилиш раҳбаридан тортиб, бригадир ва ишчигача бўлган кўп минг кишилик бинокорлар армиясини жалб этмоқ керак.

Кейинги йилларда республика бинокорлик материаллари саноати анчагина ривож топган бўлса ҳам, материаллар ишлаб чиқариш проблемаси узил-кесил ҳал этилгани йўқ.

Госплан ва халқ хўжалиги кенгашлари қурилиш эҳтиёжларидан кўпроқ бинокорлик материаллари ишлаб чиқариш, қурилиш майдончаларида асосий бинокорлик материаллари запаси бўлишини таъминлаш учун чоралар кўришлари керак.

Бинокорлик материалларини тежаб-тергаб ишлатиш, талон-торож ва ўғирлашларга барҳам бериш ҳам катта аҳамиятга эга.

Сўнгра ўртоқ Абдураззоқов республикада қишлоқ қурилишининг аҳволига тўхталди. У колхозлараро қурилиш ташкилотлари тузишнинг катта аҳамиятини уқдириб кўрсатди.

Республикада кейинги йилларда бинокор ишчи кадрлар ва ишлаб чиқариш-техника зиёлилари, ўз ишининг ҳақиқий усталари сафи анча кенгайди.

Шу билан бирга бизда кадрлар билан ишлаш соҳасида ҳали жиддий нуқсонлар бор. Ишчиларнинг қўнимсизлиги бундай нуқсонларнинг энг каттасидир.

Қурилиш ташкилотларининг раҳбарлари, жойлардаги партия, совет, касаба союз ва комсомол органлари бинокор ишчиларнинг маишатига дуруст эътибор бермаётирлар.

Бинокор кадрларни жой-жойига тўғри қўйиш ва тарбиялашнинг аҳамияти катта.

Қурилишларнинг раҳбар составини тез-тез ўзгартириб туриш сингари яроқсиз тажриба кенг тарқалган.

Кейинги йилларда қурилиш корхоналари, трестлари ва бошқармаларининг бошланғич партия ташкилотлари анча ўсди ва мустаҳкамланди.

Бироқ, қурилиш ташкилотларида партиявий-ташкилий ва оммавий-сиёсий ишлар савияси ўсиб бораётган талаблар даражасига кўтарилганича йўқ.

Республика комсомол ташкилоти 18 йирик саноат объекти қурилишини оталикка олиб зарбдор комсомол қурилиши деб эълон қилди. Республика қурувчиларига 1959 йилнинг ўзида 4,5 мингдан ортиқ комсомол-ёшлар юборилди.

Бироқ, қурилишлардаги комсомол ташкилотлари ишида кўпгина хато ва камчиликлар бор. Коммунистик меҳнат бригадаси ва зарбдори номини олиш учун бошланган ажойиб ватанпарварлик ҳаракати республика қурилишларида ҳали кенг ёйилгани йўқ.

Яқинда СССР Министрлар Совети ҳамма жойда қурилишнинг бориши ва айниқса ишлаб чиқариш қувватларини ўз вақтида ишга тушириш устидан жамоат контролини ташкил этишни тавсия қилди. Партия комитетлари, касаба союз, комсомол ташкилотлари яқин вақт ичида бу тавсияни амалга оширишлари лозим.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг мамлакатимизда қурилиш ишини такомиллаштириш масалалари билан доимий шуғулланишидан ибрат олиш керак. Никита Сергеевич Хрушчевнинг бу муҳим ишга доим вақт топишидан ибрат олиш керак.

Ўртоқ Абдураззоқов ўз докладининг охирида бундай дейди:

Республика партия ташкилотлари капитал қурилишга раҳбарликни яхшилайдилар, республика экономикаси ва маданиятини ривожлантириш юзасидан Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXI съезди белгилаб берган улуғвор вазифаларни муваффақиятли бажаришга эришадилар, деб ишонч билдиришга ижозат бергайсиз.

* * *

«Республикада капитал қурилишнинг аҳволи ва уни яхшилаш чоралари тўғрисида» Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари ўртоқ М. А. Абдураззоқовнинг доклади юзасидан бўлган музокараларда Ўзбекистон ССР Қурилиш министри **С. И. Иброҳимов**, Фарғона область партия комитетининг биринчи секретари **Т. Қ. Қамбаров**, Тошкент область ижроия комитети раисининг ўринбосари **В. М. Романовский**, Наманган шаҳридаги 161-қурилиш трести ғишт терувчиси **А. Халилов**, Андижон область партия комитетининг секретари **А. П. Буреев**, Самарқанд область партия комитетининг секретари **Ф. М. Прасс**, Ўзбекистон ССР Сув хўжалиги министри **В. А. Билбас**, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари **Ф. Х. Хўжаев**, Бухоро областидаги «Стройгазмонтаж» трестининг слесари **Б. Х. Қодиров**, Ўзбекистон касаба союзлари советининг раиси **С. Нуриддинов**, Сурхондарё область партия комитетининг секретари **В. К. Доленко**, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги қишлоқ қурилиши бош бошқармасининг бошлиғи **М. И. Кичанов**, Ўзбекистон ССР Госплани раисининг ўринбосари **А. Хўжаев**, Тошкент халқ хўжалиги кенгаши раисининг ўринбосари **П. В. Кайманов**, СССР Министрлар Совети ҳузуридаги қурилиш ишлари давлат комитети раисининг ўринбосари **С. З. Гинзбург** ўртоқлар қатнашдилар.

Пленумда Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Ш. Р. Рашидов** катта нутқ сўзлади.

Етти йилликнинг дастлабки йили, — деди ўртоқ Рашидов,— мамлакатимизда коммунизм қурилишини кенг авж олдиришнинг дастлабки йили— экономикани, фан ва техникани ривожлантиришда, халқ фаровонлиги ва маданиятини юксалтиришда, Совет давлатининг халқаро обрўйини янада мустаҳкамлашда янги жуда катта муваффақиятлар билан нишонланди.

Бу йил биз учун, Ўзбекистон партия ташкилоти ва барча меҳнаткашлари учун яна шу нарса билан алоҳида диққатга сазоворки, КПСС Марказий Комитетининг бўлажак декабрь Пленумида Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг ҳисоби тингланади. Бу тўғридаги ахборот ҳамма жойда кенг омманинг ижодий активлигини янгидан юксалтириб юборди.

Ўзбекистон саноати ўн бир ойлик планни муддатидан олдин бажарди, қолган давр ичида пландан ташқари юзларча миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилади.

Ўзбекистон халқ хўжалиги кенгашлари саноатида кейинги йилларда 200 дан ортиқ автомат, ярим автомат ва конвейер линиялар ўрнатилди, салкам 6500 станок модернизация қилинди, кўп корхоналар ихтисослаштирилиб, улар ўртасида кооперация яхшиланди. Ишлаб чиқариш процессига кўпгина янгиликлар жорий қилинди. Уларнинг ҳаммаси меҳнат унумдорлигини оширишнинг жиддий негизи бўлди

Ўртоқлар! Пахтачиликни ривожлантиришдаги муваффақиятлар бизни айниқса қувонтиради. Пахта етиштиришни бутун чоралар билан кўпайтириш республиканинг энг асосий вазифаси, республика партия ташкилотининг бош йўли бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади. Ватанни ана шу энг қимматли хомашё билан таъминлаш ўзбек халқининг чинакам интернационал бурчи, ўзбек халқи билан улуғ рус халқи, Совет Иттифоқининг барча халқлари ўртасидаги бузилмас дўстликнинг моддий ифодасидир.

Республика давлатга пахта сотиш йиллик планини ўтган йилгидан бир ой илгари бажарганлигини ва ҳозир ўз мажбуриятини бажариш арафасида турганлигини англаш ёқимлидир.

Ўзбекистон партия ташкилоти КПСС Марказий Комитети ва шахсан ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг кўрсатмаларига амал қилиб, пахтакорлар ўртасида олиб бориладиган ташкилий ишлар савиясини оширди, бу ишда техника тараққиётига асосий эътибор берилди, қишлоқ хўжалиги мутахассислари ва барча меҳнаткашларнинг ташаббускорлигига кенг йўл очиб берди, юксак деҳқончилик маданиятини жорий қилиш ҳамда ишлаб чиқариш процессларини комплекс механизациялаш учун курашга анча уюшқоқлик билан бошчилик қилди.

Республика бу йил КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг пахтачиликни комплекс механизациялаш ҳақидаги тарихий қарорларини бажара бориб, машинада пахта теришда тубдан бурилиш ясашга муваффақ бўлди. Механизаторлар салкам 330 минг тонна пахтани машиналарда териб олиб, ўз ваъдаларини шараф билан бажардилар. Буларнинг ҳаммаси меҳнат унумдорлигини ошириш ва маҳсулот таннархини камайтиришга кўп жиҳатдан ёрдам берди. 1959 йилда республикада 1 центнер пахта етиштиришга сарфланадиган меҳнат 6 одам куни бўлади. Бу эса революциядан аввалги даврда сарфланганига нисбатан 4—6 баравар, 1953 йилдагига нисбатан 1,8 баравар камдир.

Шу йилнинг якунлари қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг турли тармоқларини рационал боғлаб олиб бориш учун тўла имконият борлигини жуда яққол кўрсатиб турибди. Партия ва совет органлари керагича эътибор бериб борганликлари туфайли колхоз ва совхозлар дон, каноп, тамаки, картошка ва сабзавот, гўшт ва сут, жун, тухум, каноп, қоракўл тери, хом тери, пилла сингари энг муҳим қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тайёрлаш давлат планларини Ўзбекистон тарихида биринчи марта муддатидан анча илгари тўла ва ошириб бажардилар.

Ўзбекистон партия ташкилоти ва барча меҳнаткашлари республиканинг муваффақиятлари ҳақида гапирар эканлар, самимий ташаккур, чуқур миннатдорчилик ва қизгин меҳр-муҳаббат сўзларини энг аввало жонажон Коммунистик партиямизга, унинг ленинчи Марказий Комитетига ва ўзбек халқининг қалин дўсти ўртоқ Никита Сергеевич Хрушчевга йўллайдилар.

Неча мингларча иплар Совет Ўзбекистони экономикасини қардош республикалар билан, мамлакатдаги қарийб барча иқтисодий районлар билан боғлаб турибди. Ўзбек халқига доимо ёрдам бериб келаётганликлари учун биз улуғ рус халқидан, Совет Иттифоқидаги барча халқлардан абадий миннатдормиз.

Биз Тожикистон, Қозоғистон, Озарбайжон, Қирғизистон, Туркманистон ва Арманистон пахтакорлари билан бўлган традицион мусобақамизни юксак даражада қадрлаймиз ҳамда пахтачилик соҳасида берган қимматли маслаҳатлари учун уларга самимий раҳмат айтамиз.

Дўстлик ва қардошларча ҳамкорлик — социалистик тузумнинг улуғ ғалабаси, совет жамиятини ҳаракатга келтириб турувчи энг муҳим кучдир.

Ўртоқ Ш. Р. Рашидов саноатда, қишлоқ хўжалигида, Ўзбекистон фани ва маданиятини ривожлантиришда қилган ижодий меҳнатлари учун республика ишчиларига, инженер-техник ходимларига, олимларига, конструкторларига, ҳамма қишлоқ хўжалик меҳнаткашларига ва зиёлиларига Ўзбекистон КП Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика Министрлар Совети номидан чуқур миннатдорчилик билдиради.

Сўнгра ўртоқ Рашидов 1960 йилда, етти йилликнинг иккинчи йилида республикамиз олдида турган вазифаларни таъкидлаб ўтади. Ишлаб чиқаришни янада ўстиришни, техникани тараққий эттиришни, оғир саноат тармоқларини устун даражада ривожлантиришни ҳамда меҳнаткашлар оммасининг турмуш даражасини тағин ҳам оширишни таъминлаш кўзда тутилади.

Қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш соҳасида республика олдида катта вазифалар турибди. Ўзбекистон колхоз ва совхозлари ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, ҳамда етти йиллик планни муддатидан олдин бажариш вазифасига асосланиб, 1960 йилда пахта етиштиришни 3 миллион 100 минг тоннага, толали экинлар етиштиришни 170 минг тоннага, тамакини 4,5 минг тоннага, гўштни 181 минг тоннага, сутни 385 минг тоннага, тухумни 100 миллион донага, жунни 21.315 тоннага, қоракўл терини кўплаб оширишга, пиллани 14.645 тоннага, сабзавотни 577 минг тоннага, картошкани 318 минг тоннага етказишга қарор қилдилар.

Мўл ҳосил етиштириб, уни барвақт етилтиришда кузги шудгор жуда муҳим роль ўйнайди. Бироқ тан олиш керакки, бу ишда биз ҳали тегишли бурилиш ясаганимиз йўқ. 15 ноябргача атиги 300 минг гектарга яқин ерни шудгорладик, ҳолбуки биз ҳар беш кунликда 200 минг гектардан ортиқ ерни шудгорлаш имкониятига эгамиз.

Аслини олганда кўп районларда пахта ерларини шудгорлаш ҳали қизитиб юборилмаган. Ана шу районларнинг раҳбарлари оёқларининг тагини кўзлаб яшамоқдалар ва башарти биз ерларни шудгорлаб қўймасак, экишни ўз вақтида ўтказа олмаслигимизни, чигитни бир текис ундириб бўлмаслигини, мўл ҳосил етиштириш ва бу ҳосилни барвақт етилтириш мумкин эмаслигини тушуниб олгилари келмаётир. Марказий Комитет ҳам, область партия комитетлари ҳам ана шундай раҳбарларга нисбатан шу чоққача жуда муросасозлик билан қараб келмоқдалар. Биз хўжаликни бунга ўхшаш методлар билан бошқариш ҳолларига энди чидаб тура олмаймиз. Биз шудгорлашни жорий қилиш учун ҳам худди пахта теримини механизациялаш учун, пахтачиликни комплекс механизациялаш проблемаларини ҳал қилиш учун курашганимиз каби қатъиятлик билан курашишимиз керак. Чунки, шудгор деҳқончилик маданиятини кўтаришнинг энг муҳим омилидир. Сиз билан бизнинг вазифамиз КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленумини кўкламда экин экиладиган ҳамма ерларни кузда юқори сифатли шудгорлаб қўйиш билан кутиб олишдан иборатдир.

Шу билан бир қаторда кузги-қишки суғоришнинг роли ниҳоятда каттадир. Биз шундай қилишимиз керакки, ҳар бир кубометр сувдан шўр ювиш ёки яхоблаш учун фойдаланиладиган бўлсин. Шунингдек минерал ўғитларни ташиб олиш, маҳаллий ўғит жамғариш ва ундан фойдаланиш соҳасидаги ишларни ҳам тамомила яхшилаш зарур. 1960 йил республикамизда пахта етиштиришнинг прогрессив усуллари тағин ҳам кенг қўлланган, машинада пахта териш ҳажми янада кенгайтирилган йил бўлиши керак.

1960 йилда далачилик бригадаларининг асосий қисми ҳамма ишларни комплекс механизациялаш негизида ишлайдиган бўлса ва бу бригадаларга энг яхши механизаторлар, агрономлар, шунингдек мўл ҳосил усталари бошчилик қилса, бизнинг фикримизча, бу жуда тўғри иш бўлур эди.

Ремонт-техника станциялари, колхоз ва совхозлар олдида чигит ва бошқа экинлар экиш ҳамда бу экинларни парвариш қилиш учун зарур бўлган бутун техникани қиш фаслида барвақт ва аъло сифатли қилиб тайёрлаб қўйиш вазифаси турибди.

Қиш фаслида колхозчиларни, совхоз ишчиларини ўқитиш, уларнинг малакасини ошириш, иш тажрибаларини айирбошлаш соҳасида ғоят катта ва масъулиятли ишларни амалга ошириш керак.

Сўнгра ўртоқ Ш. Р. Рашидов бир йилда икки марта ҳосил олаётган хўжаликларнинг тажрибасини кенг ёйиш зарурлиги ҳақида гапиради. Бу эса, оз меҳнат ва моддий воситалар сарфлаган ҳолда неча ўн минглаб гектар ерни ўзлаштириш билан тенг бўлади ва алмашлаб экишни жорий қилиш ҳамда ўзлаштириш соҳасида белгиланган тадбирларни тезроқ амалга ошириш имконини беради.

Чорвачилик ходимлари олдида катта вазифалар турибди.

Ўртоқ Ш. Р. Рашидов ўз нутқида капитал қурилиш масалаларига кўп ўрин берди.

Бу йил ишларнинг аҳволи бирмунча яхшиланганлигига қарамай, республикада капитал қурилиш халқ хўжалиги эҳтиёжларидан ҳали ҳам кескин орқада қолиб келмоқда. Ваҳоланки, капитал қурилишни яхши йўлга қўймасдан туриб, ишлаб чиқарувчи кучларни муваффақиятли ривожлантириш, саноат ва қишлоқ хўжалик товарлари ишлаб чиқаришни кенгайтириш, кенг истеъмол буюмлари мўл-кўлчилигини таъминлаш, шунингдек зарур маданий-маиший шароит яратиш мумкин бўлмайди.

Мазкур Пленум республикада капитал қурилишини тубдан яхшилашда бурилиш нуқтаси бўлиши лозим. Илгари айтиб ўтилганидек, бу соҳада муваффақият қозонишнинг энг асосий шарти техника тараққиётидир.

Темир-бетон конструкциялар ишлаб чиқараётган мавжуд корхоналарнинг қувватларини кўпайтириш ҳамда қурила бошлаган завод ва полигонларни тезроқ битказиш учун ҳамма чораларни кўриш, олдиндан таранг қилинган арматурали буюмлар ишлаб чиқарувчи полигонлар вужудга келтириш, шу тариқа 1960 йилда саноат қурилишида ҳам йиғма темир-бетондан фойдаланишни кескин кўпайтириш зарур.

Бетонлар ва қоришмаларни тўлдирувчи материаллар қазиб чиқарадиган ва саралайдиган кучли район механизациялашган карьерларини тезроқ барпо этиш зарур.

Қурилиш ишлаб чиқаришидаги техника тараққиётида машиналар, механизмлар ва айниқса кўтарма-транспорт воситалари катта аҳамиятга эга. Албатта, биз ана шу техникани тақсимлаш вақтида аввало қурувчиларнинг эҳтиёжларини ҳисобга оламиз, лекин шу билан бирга биз улардан мавжуд техникадан тўғри ва тўла фойдаланишларини ҳамда бу техникани эҳтиёт қилиб сақлашларини талаб қиламиз.

Қурилишда техника тараққиёти аввало кадрларга, уларнинг техника савиясига боғлиқ.

7—10 синфларни битириб чиқаётган ёшларни ихтисосга қараб бир йилдан уч йилгача профессионал-техника ўқув юртларида ўқитиш ишчи кадрлари сафини тўлдиришнинг асосий манбаидир. Шу билан бирга билим юртларига ўзи ишлайдиган жойда яшаб турган кишиларни қабул қилишга алоҳида эътибор бериш керак.

Моддий ресурслардан тўғри ва тежам билан фойдаланиш капитал қурилишда катта аҳамиятга эга. Қурилиш материалларини ҳисобга олиш, сақлаш ва уларнинг ишлатилиши устидан контроллик қилиш ҳамон қониқарсиз аҳволда қолмоқда. Материалларнинг кўп қисми талон-торож қилинмоқда, бажарилган ишларнинг ёнига қўшиб ёзиш ва бажарилган ишлар ҳажмини ошириб кўрсатиш фактлари бизда ҳали ҳам кўп.

Партия, совет, касаба союз, комсомол ташкилотлари қурилиш ташкилотларида моддий ашёларнинг сақланишини ўзларининг кундалик назоратлари остига олишлари ҳамда ўғирлик ва исрофгарчилик каби шармандали фактларга барҳам беришлари керак.

Ўртоқ Ш. Р. Рашидов қурилиш сифатини яхшилаш, унинг қимматини камайтириш зарурлигини алоҳида таъкидлаб ўтди.

Ўртоқ Ш. Р. Рашидов қишлоқ капитал қурилиши масаласига тўхталиб, республика колхоз қурилишини ривожлантиришда, қишлоқларимизни қайта қуришда гарчи ажойиб имкониятларга эга бўлсакда, бироқ бу ишда бошқа республикалардан жуда орқада қолдик, дейди.

Шу етти йилликда колхозларда қурилиш ишларига 8 миллиард сўмдан кўпроқ маблағ сарфлаш мўлжалланади. Бу маблағлардан тўғри фойдаланиб, колхоз қишлоғини батамом қайтадан қуриш ҳамда шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги асосий тафовутни аста-секин йўқотиш учун шарт-шароит вужудга келтириш керак.

Колхозлараро қурилиш ташкилотларининг ижобий тажрибасини кенг ёйиш ҳамда республиканинг барча районларида бундай ташкилотлар тузишни таъминлаш лозим. Пайчи колхозларга ўз колхозлараро қурилиш ташкилотларига автомашиналар, тракторлар ва бошқа механизмлар ажратиб беришни тавсия қилиш керак. Госплан колхозлараро қурилиш ташкилотларини материаллар ва техника билан таъминлашни яхшиласин.

Колхозлараро ишлаб чиқариш алоқалари ўрнатиш бизнинг республикамизда кенг тарқалган.

Марказий Фарғонада ўтказиладиган ишлар алоҳида аҳамиятга эгадир. Бу ерда 170 минг гектар майдон асосан колхозлар маблағи ҳисобига ўзлаштирилади. Шу қадар катта миқёсдаги ишларда, шу қадар давлат аҳамиятига эга бўлган тадбирларни амалга оширишда Совет Иттифоқида биринчи марта колхозларнинг иштирок этаётганлигидан ҳақли равишда фахрлана оламиз.

Партия ташкилотлари ана шу ишлаб чиқариш алоқаларини бундан буён ҳам ҳар тарафлама кенгайтиришлари, маҳаллий бинокорлик материаллари ишлаб чиқарадиган корхоналар қуриш юзасидан колхозлараро область бирлашмалари вужудга келтиришлари керак.

Етти йиллик мобайнида Мирзачўлда, Марказий Фарғонада, Сурхондарё ва Қашқадарёда пахтачиликнинг янги йирик районлари вужудга келтирилади. Тошкент областининг Чирчиқ-Оҳангарон зонасида, Самарқанд, Бухоро, Хоразм областларида ва Қорақалпоғистон АССРда янги ерлар кўплаб ўзлаштирилади; Туябўғиз, Чимқўрғон, Жанубий Сурхон сингари катта сув омборлари, шунингдек ўртача ва кичик ҳажмдаги кўплаб сув омборлари, сув йиғадиган ва сув тақсимлайдиган иншоотлар қурилади. Ярим миллион гектардан кўпроқ ернинг мелиоратив ҳолати яхшиланиши ва шунча миқдордаги майдон сув таъминотини тартибга солиш тадбирлари кўрилиши керак.

Бу ишларнинг бажарилиши пахтачиликни ва республиканинг бутун қишлоқ хўжалигини ривожлантириш бўйича етти йиллик планнинг бажарилишида ҳал қилувчи шартдир. Шунинг учун ҳам сув хўжалиги қурилиши бўйича белгиланадиган ҳар йилги планларни муваффақиятли ва юксак техника даражасида бажаришимиз сув хўжалиги ташкилотлари учун, ҳаммамиз учун ва бутун халқимиз учун жуда муҳимдир.

Шунга эришиш зарурки, ирригация қурилиши хўжалик жиҳатидан ўзлаштиришга нисбатан 1—1,5 йил олдинда борсин. Бу эса, қурувчилардан белгиланган планларни сўзсиз бажаришни талаб қилади.

Биз халқ хўжалигининг ана шу муҳим участкасига партия ва совет органлари раҳбарлиги савиясини анча ошириш йўли билангина капитал қурилиш соҳасидаги ишларни яхшилай оламиз. Капитал қурилишга раҳбарлик ҳар бир партия комитетининг, ҳар бир партия ташкилотининг, ҳар бир коммунистнинг шарафли иши бўлиши керак.

(ДАВОМИ УЧИНЧИ БЕТДА)

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

(БОШИ ИККИНЧИ БЕТДА).

Қурилиш ишлари ҳажмининг тез ўсиши, қурилишнинг индустрлаштирилиши бошланғич партия ташкилотлари ишини янада такомиллаштиришни талаб қилади. Қурилишлардаги ишларга партия ташкилотларининг маъмурият фаолияти устидан контроль қилиш ҳуқуқини амалга оширадиган комиссиялар кўпгина янгиликлар киритишлари лозим.

Бошланғич партия ташкилотларининг ишчанлик қобилиятини оширишни партия кучларини жой-жойига тўғри қўйишдан бошлаш керак. Планлар тақдири қурилишларда ҳал этилади, бинобарин коммунистлар идораларда ўтиравермай, ишлаб чиқаришда, ишчилар оммаси орасида бўлишлари лозим.

Социалистик мусобақага раҳбарлик масаласи партия ташкилотлари ишида муҳим ўрин эгаллаши керак.

Қурувчиларни тарбиялашда касаба союз ва комсомол ташкилотлари ролини ошириш, энг муҳим объектларда қурилишнинг бориши ва қувватларнинг ишга туширилиши устидан таъсирли жамоат контролини ташкил қилиш керак.

Партия ташкилотлари ҳамма участкаларда ўз ишини яхши биладиган, ташкилотчилик фазилатларига эга бўлган, мавжуд резервларни ишга сола биладиган ва тайёргарлиги етарли бўлган ходимлар бошчилик қилишларига эришмоқлари лозим.

Ўртоқ Ш. Р. Рашидов пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика ҳукумати томонидан республика меҳнаткашларини, айниқса шаҳар аҳолисини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилаш ва уларнинг маданий-маиший шароитларини яхшилашга қаратилган бир қатор тадбирларни амалга оширганликлари ҳақида батафсил гапирди.

Республикада гўшт, сут, тухум етиштириш икки ва ундан кўпроқ баравар ошди. 1953 йилга нисбатан аҳолига гўшт ва гўшт маҳсулотлари сотиш 2,8 баравар, сут ва сут маҳсулотлари сотиш уч баравар ва картошка сотиш тўрт баравардан зиёдроқ кўпайди.

Мактабларда машғулотларнинг кўп сменада бўлиши болаларни тарбиялашда жиддий халақит бериб келар эди. Кейинги вақтларда буни тартибга солиш юзасидан тегишли чоралар кўрилди. Мактабларга 1500 маъмурий ва бошқа бинолар бўшатиб берилди. Бу биноларга 100 минг ўқувчини жойлаштириш мумкин.

Йил охиригача давлат маблағлари ҳисобига 388 минг квадрат метр уй-жой биноси фойдаланишга топширилади, 18 минг хонадон газ билан таъминланади.

Аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашнинг бирмунча яхшиланиши бизни хотиржам қилиб қўймаслиги керак. Меҳнаткашларнинг эҳтиёжларини қондириш учун ҳали кўп иш қилиш лозим. Бу жиҳатдан савдо ташкилотлари ишини жиддий тарзда қайта қуриш талаб этилади. Савдо ташкилотлари халққа астойдил хизмат кўрсатишлари зарур. Вазифа — озиқ-овқат маҳсулотлари мўл-кўллигини вужудга келтиришдангина иборат бўлмасдан, шу билан бирга аҳолини ана шу маҳсулотлар билан моҳирлик билан таъминлашдан ҳам иборатдир.

Шаҳарлар ва аҳоли яшайдиган пунктларни обод қилиш, кўкаламзорлаштириш, юксак санитария маданиятини таъминлаш учун кураш доимий ва умумхалқ характерига эга бўлмоғи зарур. Ҳар йили бутун республика бўйича март ойини — «Санитария тозалиги ойлиги», июнь ойини — «Санитария маданиятига кўрик ойлиги» деб эълон қилиш, ҳафтада бир марта эса «соғлиқ куни» ўтказиш керак. Ҳовли ва кўчаларни, саноат корхоналари территорияси ва ариқ ёқаларини тозалаш бўйича оммавий шанбалик ва якшанбаликлар ўтказиш зарур.

«Озодалик учун, маданий турмуш учун» шиори остида матбуотда мунтазам мақолалар эълон қилиш, радио ва телевидение орқали эшиттиришлар уюштириш, плакатлар, варақалар нашр этиб, санитария билимларини пропаганда қилиш лозим.

Тошкент, Самарқанд, Наманган шаҳарлари медицина ходимларининг катта группаси ажойиб ташаббус кўрсатди. Улар Валентина Гаганова ва Ғанишер Юнусовнинг шонли ташаббусига қўшилиб, республиканинг узоқ районларидаги даволаш-профилактика муассасаларига бориб ишлаш истагини билдирдилар. Бу ватанпарварлик ҳаракатини ҳар томонлама рағбатлантириш керак. Биз 1960 йилда фақат давлат капитал маблағлари ҳисобига 575 минг квадрат метр уй-жой биноси қуришимиз керак. Бундан ташқари давлат кредити ёрдами билан шахсий уй қурилишини авж олдириб юбориш кўзда тутилади. Партия ва совет ташкилотларининг вазифаси бу планнинг сўзсиз бажарилишини таъминлашдан, квартираларни даставвал энг муҳтож кишиларга беришдан иборатдир.

Пировардида ўртоқ Ш. Р. Рашидов бундай деди.

Ўртоқлар! Республикамиз олдида партия ташкилотимиз, меҳнатсевар халқимиз бажара оладиган жуда катта вазифалар турибди.

Ўзбекистон партия ташкилоти катта ва мураккаб хўжалик-сиёсий вазифаларни ҳал қилишга қодир эканлигини ва етук эканлигини бир неча марта кўрсатди. Ўзбекистон партия ташкилоти шонли Коммунистик партиянинг ленинча йўлидан оғишмай борди ва доимо шу йўлдан бораверади.

Биз интизомни, партия ва халқ олдидаги бурчни ҳис қилишни, ҳар бир ходимнинг топширилган иш учун юксак масъулият ҳис қилишини янада оширишимиз керак. Бизнинг сафларимизда кибрланиш ва мағрурланишга сира ўрин бўлмаслиги керак. Биз доимо ўз фаолиятимизни танқидий нуқтаи назаридан анализ қилишимиз ва эътиборимизни ҳал этилмаган масалаларга ўз вақтида қаратишимиз зарур.

Вазифа бундан буён ҳам кадрларни умумдавлат манфаатларини чуқур тушуниш руҳида, чинакам интернационализм руҳида ва халқларнинг биродарларча дўстлигини янада мустаҳкамлаш руҳида тарбиялашдан иборатдир.

Биз аҳил ва жипс бўлиб ишлашимиз, сафларимиз бирлигини мустаҳкамлашимиз, партия ташкилотимизни ва барча меҳнаткашларни жонажон Совет Иттифоқи Коммунистик партияси теварагига жипслаштиришимиз зарур.

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг жанговар отрядларидан бири бўлган Ўзбекистон партия ташкилоти ўзининг ташкилотчилик ва сиёсий ишлар савиясини янада ошириб республикадаги барча меҳнаткашларнинг етти йиллик вазифаларини тўла ва ошириб бажаришига, коммунизм қурилишига қаратилган ижодий ташаббусига моҳирлик билан бошчилик қилиш учун ҳамма чораларни кўради, деб КПСС Марказий Комитети ва унинг Президиумини пленумимиз номидан ишонтиришга рухсат этингиз.

* * *

Пленум муҳокама қилинган масала юзасидан кенгайтирилган қарор қабул қилди.

Боёвут район партия комитети ва район ижроия комитетига

Ўзбекистон КП Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети зўр қониқиш билан таъкидлайдиларки, Боёвут районининг колхозчилари, совхоз ва РТС ишчилари, қишлоқ хўжалик мутахассислари, партия, совет, касаба союз, комсомол ходимлари КПСС XXI съездининг тарихий қарорларидан руҳланиб, қишлоқ хўжалигининг барча тармоқларини ривожлантиришда катта ишлар қилдилар ва КПСС Марказий Комитетининг навбатдаги Пленумини муносиб кутиб олиш учун курашиб, давлатга пахта сотиш юзасидан олган социалистик мажбуриятларини муддатидан илгари бажардилар. Давлатга 48000 тонна пахта сотилди.

Шунингдек, район давлатга гўшт, сут, жун, пилла ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотиш планларини ҳам муддатидан илгари бажарди.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Боёвут район қишлоқ хўжалик меҳнаткашларини, партия, совет, касаба союз, комсомол ходимларини ва барча меҳнаткашларини етти йилликнинг биринчи йилида пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришда эришган муваффақиятлари билан табриклайдилар ва ишонч билдирадиларки, улар бутун кучларини сарф қилиб, етиштирилган ҳосилнинг ҳаммасини тезда йиғиб оладилар, кузги-қишки ишларни ўз вақтида бажарадилар, чорва қишловини яхши ўтказадилар ҳамда етти йиллик план топшириқларини муддатидан илгари бажаришда янги ютуқларни қўлга киритадилар.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ	ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ	ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ

Ўзбекистон ССР Олий Советининг учинчи сессияси

Ўзбекистон меҳнаткашлари ажойиб кунларни бошларидан кечирмоқдалар. Улар бутун мамлакат билан бирга етти йилликнинг биринчи йилини ғалаба билан тугалламоқдалар. Саноат корхоналарида, колхоз ва совхоз далаларида эришилган муваффақиятлар ҳақида рапортлар берилмоқда. Бу муваффақиятлар совет кишиларининг қалбида ўз севикли Ватани учун фахрланиш туйғулари, мамлакатни Ленин йўлидан ишонч билан бошлаб бораётган жонажон Коммунистик партияга чексиз ташаккур туйғуларини жўш урдирмоқда.

Умумхалқ ғайрати ғоят ўсган шу вазиятда 18 ноябрда Тошкентда республика Олий Советининг учинчи сессияси очилди. Олий Советнинг мажлислар залига депутатлар ва жуда кўп меҳмонлар тўпланди.

Залдагилар Тожикистон ССР делегациясини давомли қарсаклар билан кутиб оладилар. Делегация составида Тожикистон КП Марказий Комитетининг биринчи секретари **Т. У. Улжабоев** (делегация раҳбари), Ленинобод область партия комитетининг биринчи секретари **Х. И. Иброҳимов**, Тожикистон ССР Фанлар академиясининг президенти **С. У. Умаров**, Ленинобод районидаги «Москва» колхозининг раиси, икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **С. Уринхўжаев**, Регар районидаги Киров номли колхоз раиси Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **А. Мирзаев**, Айний район ижроия комитетининг раиси **Ю. Жумаев**лар бор.

Ҳукумат ложаларида **М. А. Абдураззоқов, О. А. Алимов, А. П. Бизов, Г. А. Габриельянц, Ё. С. Насриддинова, З. Р. Раҳимбобоева, Ш. Р. Рашидов, Ф. Е. Титов, А. Н. Рудин**, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг аъзолари, республика министрлари ўтирибдилар.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг раиси депутат **Р. Ғ. Ғуломов** сессияни очади.

Сўнгра, Олий Совет сессияси қуйидаги кун тартибини бир овоздан қабул қилади:

1. Ўзбекистон ССР билан Тожикистон ССР ўртасидаги чегарани қисман ўзгартириш тўғрисида.
2. Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1960 йилги плани тўғрисида.
3. Ўзбекистон ССРнинг 1960 йилги Давлат бюджети тўғрисида ва Ўзбекистон ССРнинг 1958 йилги Давлат бюджетининг бажарилиши ҳақида.
4. Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатини чақириб олиш тартиби тўғрисидаги Қонун лойиҳаси ҳақида.
5. Ўзбекистон ССРда табиатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги Қонун лойиҳаси ҳақида.
6. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонларини тасдиқлаш ҳақида.

Сессиянинг иш регламенти ҳам бир овоздан тасдиқланди.

Сессия кун тартибидаги биринчи масалани — Ўзбекистон ССР билан Тожикистон ССР ўртасидаги чегарани қисман ўзгартириш ҳақидаги масалани қараб чиқишга киришади. Бу ҳақда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси **Ё. С. Насриддинова** доклад қилади. Ўзбекистон ССР Олий Советининг учинчи сессияси, дейди докладчи, совет кишиларининг сиёсий активлиги ва меҳнат ғайрати ғоят юксалган шароитда ўтмоқда. Совет ҳукумати бошлиғи ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг Америка Қўшма Штатларига қилган сафари жаҳоншумул тарихий аҳамиятга эга бўлган жуда катта воқеадир. Ер юзидаги ҳамма меҳнаткашлар ўртоқ Хрушчевнинг бу сафарига улуғ олижаноб дўстлик сафари, тинчлик сафари, бутун инсониятни бахтиёр қиладиган сафар, деб баҳо бердилар.

Ер юзидаги меҳнаткашларнинг ҳаммаси Совет Иттифоқига муҳаббат ва умид кўзи билан қарамоқдалар, чунки Совет Иттифоқида одам одамга дўстдир, Ватанимиз кишилари бир ёқадан бош чиқариб, ёрқин келажакка интилмоқдалар, одамлар ўртасидаги муносабатларда қардошларча дўстлик, чуқур интернационализм, беғараз ўзаро ёрдамлашиш принциплари тантана қилмоқда, одамлар ўзларининг бутун ижодий меҳнатларини севикли Ватанга хизмат қилишга бағишламоқдалар.

Совет Иттифоқининг ҳамма халқлари қардошлик, самимий, сидқидил дўстлик билан яхлит оила бўлиб бирлашганлар. Бу дўстлик ҳар бир совет кишисида ўз кучига ишонч вужудга келтирмоқда.

Одамлар ва бутун-бутун халқларда Совет давлатининг тақдири учун юксак масъулият ҳасини туғдирмоқда, бу дўстлик одамларнинг ғайратини оширмоқда, тарихда мисли кўрилмаган қаҳрамонликлар вужудга келтирмоқда. СССР халқларининг дўстлиги давлатимиз қудратининг гаровидир, совет республикалари ҳавфсизлигининг гаровидир, халқимизнинг эртаги ёрқин коммунистик жамият сари тез қадам ташлаб бораётганлигининг гаровидир.

Бизнинг мамлакатимизда ҳамма республикалар, ҳамма халқлар битта онанинг болалари сингари тенгдирлар. Оилада катта оға ҳамиша иззат-ҳурмат қилинганидек, халқларимиз улуғ оиласида ҳамма азиз оғамиз улуғ рус халқига шундай иззат-ҳурмат, муҳаббат, меҳр ва садоқат билан қарайди, ҳамма халқлар янги турмуш қуришни рус халқидан ўрганадилар, мардликни, қаҳрамонликни, фидокорликни, донишмандликни улуғ рус халқидан ўрганадилар.

Докладчи, депутатлар номидан ва бутун ўзбек халқи номидан улуғ рус халқига қардошлик саломи йўллади, Коммунистик партияга ва унинг ленинчи Марказий Комитетига совет халқларининг дўстлигини мустаҳкамлаш йўлида қилаётган ҳамма ишлари учун ташаккур изҳор қилади. Сессия қатнашчилари докладчининг бу сўзларини қарсаклар билан кутиб оладилар.

СССР халқларининг дўстлиги Коммунистик партия ленинча миллий сиёсатининг мустаҳкам пойдевори устига қурилган дўстликдир. Коммунистик партия доно боғбон сингари бу дўстликни меҳр-муҳаббат билан авайлаб ўстирмоқда ва вояга етказмоқда, марксизм-ленинизм идеологиясининг туганмас манбаларидан олинган ҳаёт сувлари билан бу дўстликни суғормоқда. Қардошларча дўстлик алоқалари билан жипслашган Совет Итифоқи халқлари экономикани ва маданиятни ривожлантиришда бир-бирларига ёрдамлашмоқдалар.

СССР халқларининг қардошларча дўстлиги территория масалаларини адолатли ҳал қилишда ва иттифоқчи республикалар ўртасидаги чегаралар ҳақидаги масалаларни адолатли ҳал қилишда ўзининг ёрқин ифодасини топмоқда. Ўрта Осиё халқларининг ҳам, Закавказье халқларининг ҳам миллий чегараланиши бу халқларни бир-биридан ажратиб қўймади, балки уларнинг дўстлигини тағин ҳам кўпроқ мустаҳкамлади, янада ҳар томонлама ва самарали дўстликка айлантирди. Кейин бора-бора турмушнинг ўзи Ўрта Осиё иттифоқчи республикалари ўртасидаги чегараларни мамлакат экономикасини умумий юксалтириш манфаатларини кўзлаб, ердан тағин ҳам самаралироқ фойдаланиш мақсадида бир мунча аниқлаш зарурлигини кўрсатди.

Қозоғистон ССР нинг Бўстонлиқ районини ва Мирзачўлдаги ерларнинг бир қисми 1956 йилда Қозоғистон ССР составидан Ўзбекистон ССР составига ўтказилганлиги ўзбек халқи билан қозоқ халқи ўртасидаги дўстликнинг ёрқин кўриниши бўлди. Мана энди республика Олий Совети Мирзачўлдаги ерларнинг 50,5 минг гектардан иборат бир қисмини Ўзбекистон ССР дан Тожикистон ССР составига ўтказиш масаласини ҳал қилмоқда.

Бу масалани ҳал қилишда, дейди докладчи, биз ўзбек ва тожик халқларининг тарихий тақдирларидаги умумийликни ҳисобга олдик, чунки уларнинг иқтисодий ва маданий алоқалари жуда қадимий замонлардан бошланади. Тожик ва ўзбек халқлари ўз эркинликлари учун, ўзига хос маданиятларини сақлаб қолиш учун биргаликда курашиб келдилар. Рус пролетариати Коммунистик партия раҳбарлигида 1917 йилда чор самодержавиесини ағдариб ташлаб, ишчи ва деҳқонлар ҳокимиятини ўрнатганидан кейин ўзбеклар ва тожиклар рус қардошларининг ёрдамига таяниб, бир-бирлари билан қўлни-қўлга бериб, ўз ерларида Совет ҳокимиятини мустаҳкамлаш учун курашдилар.

Ўзбеклар ва тожиклар социализмнинг тантана қилиши учун биргаликда куч-ғайрат сарфлаганликларини кўрсатувчи мисоллар бизнинг қаҳрамонлик тарихимизда жуда кўп. Ўзбекистон ва Тожикистон меҳнаткашлари биргаликда суғориш каналларини қурдилар, катта-катта қўриқ ер массивларини биргаликда ўзлаштирдилар. Тожиклар ва ўзбеклар Улуғ Ватан уруши фронтларида Ватанимизнинг озодлиги ва мустақиллигини ҳимоя қилиб, руслар, украинлар, белоруслар ва бошқа қардош халқларнинг вакиллари билан биргаликда фидокорона жанг қилдилар. Ҳар иккала республикамиз меҳнаткашларининг биргаликда қилган меҳнати билан қурилган Қайроққум сув омбори ва Қайроққум гидроэлектростанцияси ўзбек ва тожик халқлари ўртасидаги абадий дўстликнинг тимсолидир. Қайроққум гидроэлектростанциясига «Халқлар дўстлиги станцияси» деб ном берилганлиги тасодифий эмас.

Докладчи, эслатиб ўтадики, КПСС Марказий Комитетининг Ўзбекистон ССР, Қозоғистон ССР ва Тожикистон ССР да Мирзачўлни суғориш ва ўзлаштириш ишларини янада кенгайтириш ва тезлатиш тўғрисидаги маълум қарорида Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва республика Министрлар Советининг Мирзачўл ерларидан Тошкент областининг Бекобод ва Ховос районларида жойлашган ерларидан бир қисмини Ленинобод областига ўтказиш ҳақидаги таклифи маъқулланган эди. Бу ерларнинг Тожикистон ССР составига ўтказилиши халқларимиз дўстлигини янада мустаҳкамлайди. Бу ерлар қардош халққа, қардош республикага, яқин қўшнимиз ва дўстимизга берилмоқда, бу ерлар ўзимизнинг жонажон совет еримиз бўлиб қолади. Тожик халқининг меҳнати билан бу ерлар экинзор ва боғу-бўстонга айлантирилиб, севикли Ватанга пахта ва бошқа қимматли экинлардан мўл ҳосил беради.

Тожикистоннинг қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари пахтанинг ҳосилдорлиги жиҳатидан кўп йиллардан бери биринчиликни маҳкам сақлаб келмоқдалар. Улар бу йил давлатга пахта сотиш планини бажарганликлари ҳақида биринчи бўлиб, ўтган йилдагидан бир ой олдин рапорт бердилар. Сўнгра эса, олган социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажариб, янги ғалабага эришдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети номидан, сизларнинг номингиздан, депутат ўртоқлар, бутун ўзбек халқи номидан, дейди ўртоқ Насриддинова, қаҳрамон тожик пахтакорларини, талантли ва меҳнатсевар бутун тожик халқини меҳнатда эришилган бу шонли ғалаба билан чин кўнгилдан қутлашга ва уларга коммунистик қурилишнинг ҳамма соҳаларида янги муваффақиятлар тилашга ижозат бергайсиз.

Ўзбекистоннинг шонли пахтакорлари Ўзбекистон қаҳрамон ишчилар синфининг ва барча меҳнаткашларнинг ёрдами билан, СССРнинг улуғ рус халқи бошчилигидаги барча қардош халқларининг жуда катта ёрдами билан ажойиб ғалабага эришдилар. Республика пахта тайёрлаш йиллик планини муддатидан илгари бажарди.

Бугун, кун охирига бориб, республиканинг колхоз ва совхозлари давлатга 3 миллион 50 минг тонна «оқ олтин» сотадилар ва ўз социалистик мажбуриятларини бажарадилар.

Катта муваффақиятимиз шуки, бу йил пахта териш техникасидан фойдаланишда зўр бурилиш ясалди — пахтани машинада териш юзасидан олинган социалистик мажбурият тўла бажарилибгина қолмай, ҳатто ошириб бажарилди. Бу — республикада пахтачиликни ривожлантиришнинг етти йиллик планини бажариш йўлида қўйилган катта қадамдир. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети номидан, сизнинг номингиздан депутат ўртоқлар, республиканинг қаҳрамон колхозчиларини, совхоз ишчиларини, шонли механизаторларимизни, қишлоқ хўжалик мутахассисларини, ишчилар синфимизни, хизматчиларимизни, ўқувчиларни, республиканинг барча меҳнаткашларини, бутун ўзбек халқини ва Ўзбекистоннинг ҳамма халқларини меҳнатда эришилган бу ажойиб ғалаба билан табриклашга ижозат бергайсиз.

Республика пахтакорлари номидан, бутун халқимиз номидан КПСС доно ленинчи Марказий Комитетига, жонажон Совет ҳукуматига ва шахсан азиз Никита Сергеевич Хрушчевга уларнинг Ўзбекистон экономикасини ва маданиятини ривожлантиришда бераётган ғоят катта ва тобора ўсиб бораётган ёрдамлари учун, уларнинг совет пахтачилигини юксалтириш ҳақида, пахтакорларимизнинг бахт-саодати ҳақида тинмай қилаётган ғамхўрликлари учун астойдил миннатдорчилик изҳор қилишга ижозат бергайсиз. Чин кўнгилдан, чин қалбдан яна ва яна бир марта катта раҳмат!

Халқимиз номидан Совет Иттифоқининг ҳамма халқларига бу шонли ғалабага эришишда республиканинг пахтакорларига ва ҳамма меҳнаткашларига ҳар томонлама катта ёрдам кўрсатганликлари учун чин кўнгилдан ташаккур айтишга ижозат бергайсиз.

Биз билан мусобақадош пахтакор республикаларнинг — Тожикистон, Туркманистон, Қозоғистон, Озарбайжон, Қирғизистон, Арманистон республикаларининг меҳнаткашларига қардошларча ёрдам кўрсатганликлари учун миннатдорчилик изҳор қилишга ижозат бергайсиз.

Ўзбекистон меҳнаткашлари етти йилликнинг биринчи йилида хўжалик ва маданий қурилишнинг ҳамма соҳаларида катта муваффақиятларга эришдилар. Саноат ишлаб чиқариши ўн бир ойлик плани муддатидан илгари бажарилди. Республиканинг қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитетининг навбатдаги Пленуми шарафига социалистик мусобақани авж олдириб, давлатга дон, гўшт, сут, тухум, жун, қоракўл тери, хом тери, пилла, луб экинлари пояси ва уруғини сотиш йиллик планларини муддатидан олдин бажардилар. Сабзавот, картошка ва тамаки харид қилиш планлари муддатидан илгари бажарилди.

Докладчи, ана шу қувончли якунларни кўрсатиб, Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг кечагина бўлиб ўтган пленумида саноатда ва капитал қурилишда ишларни бутун чоралар билан кенгайтириш зарурлиги уқтириб ўтилганлигини айтади. Қишлоқ хўжалигида ҳам эришилган муваффақиятлар билан хотиржам бўлиб қолиш ярамайди. Республика далаларида ҳали пахта кўп. Вазифа шуки, қолган пахтанинг ҳаммасини битта ҳам қолдирмай, яқин кунлар ичида батамом йиғиб териб олишимиз, келгуси йилда мўл ҳосил олмоқ учун мустаҳкам негиз тайёрлаш мақсадида ҳамма жойда далаларни ғўзапоялардан тозалаб, шудгор қилиб қўйишимиз, ирригация, мелиорация ишларини авж олдириб юборишимиз керак. Вазифа шуки, ҳамма районлар, ҳар бир колхоз, ҳар бир совхоз, ҳар бир бригада планини албатта бажариши керак.

Пахтачиликни ривожлантиришни жадаллаштириш ва мамлакатнинг пахтага бўлган эҳтиёжини тўла қондириш Ўзбекистон меҳнаткашларининг, бутун халқимизнинг энг муҳим халқ хўжалик вазифасидир. Бизнинг бутун тарбиявий ва ташкилотчилик ишларимиз, жамоатчиликнинг, депутатларимизнинг бутун куч-ғайрати ана шу вазифани бажаришга бўсундирилиши лозим.

Пахта социалистик саноат эҳтиёжларини таъминлашда, совет кишиларининг муттасил ўсиб бораётган эҳтиёжларини қондиришда жуда катта роль ўйнайди. Барча пахтакор республикаларнинг, шу жумладан Ўзбекистон ССРнинг меҳнаткашлари пахта етиштиришни тўхтовсиз кўпайтириш учун курашни ўзларининг интернационал ватанпарварлик бурчлари деб ҳисоблайдилар. Биз, айниқса шу нарсага хурсандмизки, ўзбек ва тожик пахталари пахта етиштиришни йилдан-йилга кўпайтириб, коммунизмнинг моддий техника базасини вужудга келтиришдек улуғ умумхалқ ишига катта ҳисса қўшмоқдалар. Мирзачўл ерларининг бир қисмини Ўзбекистон ССРдан Тожикистон ССР составига ўтказиш совет пахтачилигини янада ривожлантириш соҳасида олдимизда турган вазифаларни бажариш йўлидаги тадбирларнинг биридир.

Ўртоқ Насриддинова ўз докладини тамом қилар экан, сессияда қатнашаётган азиз меҳмонларни, тожик халқининг Тожикистон КП Марказий Комитетининг биринчи секретари Т. Улжабоев бошчилигидаги вакилларини депутатлар номидан ва бутун ўзбек халқи номидан қизғин табриклайди. У, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг ўртоқ Н. С. Хрушчев бошлиқ ленинчи Марказий Комитетини ишонтириб, ўзбек халқи партия белгилаб берган улуғвор етти йиллик планни муддатидан илгари бажариш йўлида, севикли социалистик Ватаннинг куч-қудратини янада мустаҳкамлаш ва уни яшнатиш йўлида, коммунизм тантанаси йўлида ҳормай-толмай меҳнат қилади, деб айтди. Докладчи, ўзбек халқи СССР халқлари дўстлигини кўз қорачуғидек сақлайди, пролетар интернационализмининг улуғ байроғига, ленинизмнинг зафарли байроғига оғишмай содиқ бўлиб қолади, дейди. Унинг бу сўзлари гулдурос давомли қарсаклар билан кутиб олинади.

Сессияда Тожикистон КП Марказий Комитетининг биринчи секретари **Т. У. Улжабоев** ва Тожикистон ССР Ленинобод районидаги «Москва» колхозининг раиси, икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **С. Уринхўжаев**лар сўзлади. Улар Мирзачўлдаги ерларнинг бир қисми Тожикистон ССР составига ўтказилиши учун астойдил миннатдорчилик билдирдилар, Коммунистик партияга ва унинг Ленинчи Марказий Комитетига, коммунизм ишига фидокорона садоқат туйғулари билан жипслашган Совет Иттифоқи халқлари қардошларча бирлигининг ғоят катта кучи ҳақида гапирдилар.

Доклад юзасидан сўзга чиққан депутатлар **И. Раҳматов, З. Исроилова, З. Санақулов ва А. Шукуралиев**лар Мирзачўлдаги ерларнинг бир қисмини Тожикистон ССР составига ўтказиш ҳақидаги таклифни якдиллик билан қувватладилар. Улар буни ўзбек ва тожик халқлари ўртасидаги бузилмас дўстликнинг, СССР халқлари қардошлик оиласида севикли Совет Ватанининг куч-қудратини янада мустаҳкамлашга бутун кучларини беришга тайёр эканлигининг янги ёрқин кўриниши, деб таъкидладилар.

Сессия Ўзбекистон ССР билан Тожикистон ССР ўртасидаги чегарани қисман ўзгартириш тўғрисида бир овоздан қарор қабул қилди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети сессияси кун тартибидаги иккинчи масала — Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1960 йилги плани лойиҳаси тўғрисидаги масала юзасидан республика Госпланининг раиси депутат **С. Зиёдуллаев**нинг докладини тинглади.

Докладчи совет кишилари ҳамда улар билан бирга Ўзбекистон меҳнаткашлари етти йилликнинг биринчи йилини меҳнатда катта ғалабалар билан нишонлаганликлари ҳақида гапиради. Саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши плани ошириб бажарилди, фан ва маданият янада равнақ топди, СССР халқларининг фаровонлиги тағин ҳам юксалди.

Ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг Америка Қўшма Штатларига қилган сафари ва унинг Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясида сўзлаган нутқи замонамизнинг энг муҳим тарихий воқеаси бўлди. Ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг нутқида баён этиб берилган Совет ҳукуматининг таклифлари халқаро кескинликни юмшатиш, халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш ишига муҳим ҳисса бўлиб қўшилди.

СССР Олий Совети учинчи сессиясининг иши ҳам ғоят катта аҳамиятга эга. Бу сессия СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1960 йилги Давлат планини ва Давлат бюджетини тасдиқлади. Ўзбек халқи сессиянинг қарорларини ғоят баланд руҳ билан ва маъқуллаб кутиб олди ва бу қарорларга меҳнат ғайратини тобора ошириш билан жавоб бермоқда.

Ўртоқ Зиёдуллаев 1959 йилги план бажарилишининг кутилаётган якунларини характерлаб беради. Республикада саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш юзасидан белгиланган топшириқ бир неча миллион сўмдан зиёд ошириб бажарилади. Демак, етти йилликнинг биринчи йилида Ўзбекистонда саноат ишлаб чиқаришининг ўсиш суръатлари етти йиллик план топшириқларидан анча ўзиб кетади. Барча халқ хўжалиги кенгашлари, министрликлар ва маҳаллий Советлар ишлаб чиқариш планларини ошириб бажармоқдалар. Пландан ташқари анча миқдорда пўлат, прокат, нефть, электр қуввати, экскаваторлар, ҳар хил станоклар, машиналар ва бошқа хилдаги асбоб-ускуналар, шунингдек газлама, пойафзал, ёғ ва бошқа халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқарилади.

Экономикамизнинг негизи бўлган оғир саноат айниқса тез суръатлар билан ривожланмоқда. Ёқилғи саноатида табиий газ чиқариш ва уни истеъмол қилиш 1958 йилдагига нисбатан бир ярим баравар, нефть чиқариш 13 процент, нефть маҳсулотлари ишлаб чиқариш 14,5 процент кўпаяди.

КПСС Марказий Комитети июнь Пленумининг янги техникани ва илғор технологияни жорий қилиш тўғрисидаги қарорлари республика саноатининг ҳамма тармоқларида муваффақиятли амалга оширилмоқда.

Энергетика базасини кенгайтириш ва мустаҳкамлашда анча муваффақиятларга эришилмоқда. Халқ хўжалиги кенгашларига қарашли район электростанциялари электр қуввати ишлаб чиқариш ўн ойлик планни 108 процент бажардилар.

Халқ хўжалигида техникани тараққий эттириш негизи бўлган машинасозлик тез суръатлар билан ривожланмоқда. Республиканинг машинасозлик корхоналари ўн ойлик программани 103 процент бажардилар. Конструкторларимиз яратган ғоят унумли ишлайдиган янги машина ва ускуналарнинг ишлаб чиқарилаётганлиги бу йилнинг муҳим ижобий якунидир. «Ташавтомаш» заводи пахтани қоп-қанорсиз ташиш учун прицеплар ишлаб чиқаришни ўзлаштирди ва пахтакор республикаларга етказиб берди, «Ташсельмаш» заводи ғоят унумли ишлайдиган янги пахта териш машиналарини яратди ва ишлаб чиқарди.

Республикада минерал ўғит ва кимё саноатининг бошқа хил маҳсулотларини ишлаб чиқариш плани муваффақиятли бажарилмоқда. Енгил, озиқ-овқат, маҳаллий саноат ва кооператив саноати корхоналари 1959 йилги топшириқларни тўла ва ошириб бажармоқдалар.

Бинокорлик материаллари ва йиғма темир-бетон конструкциялар ишлаб чиқариш анча кўпайди. Саноат ва уй-жой қурилишининг тез суръатлар билан амалга оширилаётганлиги муносабати билан бу хол айниқса муҳим аҳамиятга эга. 1959 йилда республика халқ хўжалигининг барча тармоқларига давлат томонидан сарфланадиган капитал маблағ ўтган йилдагидан тахминан 300 миллион сўм ортиқ бўлади.

Меҳнат унумдорлигини ошириш ва саноат маҳсулотининг таннархини камайтириш юзасидан белгиланган топшириқларнинг ошириб бажарилаётганлиги планни бажаришнинг муҳим ижобий якунидир. Пландан ташқари ишлаб чиқариладиган маҳсулотнинг тахминан 70 проценти меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан ҳосил қилинади.

Ўзбекистоннинг қишлоқ хўжалиги ҳам тез юксалмоқда. Партия XXI съездининг қарорларидан илҳомланган колхозчилар, совхоз ишчилари, қишлоқ хўжалик мутахассислари давлатга пахта сотиш планини 12 ноябрда бажардилар, пахтани асосан биринчи сортларга топширдилар. Мамлакатга 3 миллион 50 минг тонна пахта бериш ҳақидаги социалистик мажбурият ҳам муваффақиятли бажарилди. Етти йилликнинг биринчи йилида пахтачиликни ривожлантиришдаги катта муваффақиятларга машиналардан кенг фойдаланиш, илғор агротехникани қўлланиш туфайли эришилди. 1959 йилда пахтани машинада теришда қатъий бурилиш ясалди. Пахтани механизмлар ёрдами билан териш плани анча ошириб бажарилди. Машиналар билан 1958 йилдагига нисбатан беш баравардан ҳам кўпроқ пахта терилди.

(ДАВОМИ ТЎРТИНЧИ БЕТДА).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ УЧИНЧИ СЕССИЯСИ

(БОШИ УЧИНЧИ БЕТДА).

Республикада пахтачиликни юксалтириш учун курашда минглаб механизаторлар — қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг новаторлари етишиб чиқди. Улар ўзларининг фидокорона меҳнатлари билан пахтачиликни комплекс механизациялашда янгидан-янги муваффақиятларга эришишни таъминламоқдалар.

Республикамиз қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларини ривожлантиришда яхши натижаларга эришди. Бу йил луб экинлари, сабзавот, картошка, полиз маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш йўлида катта иш қилинди. Бу эса Ўзбекистон меҳнаткашларини шу маҳсулотлар билан таъминлашни яхшилашга имкон берди, колхоз бозорларида нархларни кескин суратда камайтиришга ёрдам берди.

200 минг гектардан кўпроқ ерга маккажўхори ва оқжўхори экилди, 2,6 миллион тонна силос бостирилди.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш натижасида республика ўзи учун белгиланган маҳсулот тайёрлаш йиллик планини муваффақиятли бажарди.

Саноат, қишлоқ хўжалиги, хусусан пахтачилик соҳасида катта муваффақиятларга эришиш билан бирга, дейди ўртоқ Зиёдуллаев, халқнинг фаровонлигини ошириш соҳасида ҳам катта муваффақиятлар қўлга киритилди. Ишчилар ва хизматчиларнинг иш ҳақи фондлари колхозчиларнинг даромадлари 1958 йилдагига нисбатан анча кўпайди. Бу йил колхозларнинг топширилган пахтаси ҳисобига оладиган даромадлари ўтган йилдагига нисбатан тахминан 750 миллион сўм ортади.

Товар обороти 1.200 миллион сўмдан зиёд ортди, аҳолининг гўшт, сут, қанд, газлама, пойафзал, кийим-кечак, мебель ва бошқа товарларни истеъмол қилиши кўпайди. Халқ хўжалигига ва аҳолига транспорт ҳамда алоқа хизмати, коммунал-маиший хизмат яхшиланди. Ўтган йилдагига нисбатан 100 минг квадрат метр кўпроқ уй-жой фойдаланиш учун топширилди.

Республикада фан, маданият, маориф ва соғлиқни сақлаш янада ривожланди.

Докладчи Ўзбекистонда умуман ажойиб муваффақиятларга эришилганлиги билан бирга, қийинчиликлар ҳам бўлганлигини айтади. Айрим ташкилотлар ва уларнинг раҳбарлари жиддий нуқсонларга йўл қўйдилар. 1959 йилнинг ўн ойи ичида Тошкент, Фарғона, Самарқанд, Бухоро ва Қорақалпоғистон Халқ хўжалиги кенгашларига қарашли 37 корхона саноат ишлаб чиқариш планини бажармади. Ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг сифати талабга ҳамиша жавоб беради, деб бўлмайди.

Халқ хўжалиги кенгашлари, Қурилиш министрлиги ва область ижроия комитетлари йил охиригача қолган вақт ичида капитал қурилиш планини бажаришдаги ва янги қувватларни ишга туширишдаги қолоқликка ҳам хотима беришлари лозим.

Сўнгра ўртоқ Зиёдуллаев Ўзбекистоннинг етти йилликнинг иккинчи йили халқ хўжалик плани тўғрисидаги масалага ўтади.

Саноат ялпи маҳсулоти ишлаб чиқаришни бир неча миллиард сўмга етказиш мўлжалланади, бу 1959 йилда кутилаётган миқдордан анча кўп бўлади. Республикада оғир саноат тармоқлари энг жадал суръатлар билан ривожланади. Рангли металлургиянинг ялпи маҳсулоти 16 процент ортади. Қора металлургия маҳсулоти ишлаб чиқариш анча кўпаяди. Табиий газ чиқариш уч баравар, нефть чиқариш 8 процент, кўмир чиқариш 5,2 процент кўпаяди. Электр қуввати ишлаб чиқариш қарийб 5,5 миллиард киловатт-соат миқдорида белгиланади, яъни 1940 йилдагига нисбатан 11 баравар кўпаяди.

Барча қишлоқ хўжалик экинларининг ва биринчи навбатда пахтанинг ҳосилдорлигини янада ошириш вазифаси муносабати билан, минерал ўғит чиқаришни кўпайтириш кўзда тутилади. Минерал ўғит ишлаб чиқариш ҳажми 1960 йилда 1.075 минг тоннани ташкил қилади.

1960 йилги планда машинасозлик корхоналарида маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш мўлжалланади. Пахта етиштириш ва пахта териш процессларини механизациялаш даражасини янада ошириш учун машиналар ишлаб чиқариш суръатларини янада ошириш кўзда тутилади. «Ўзбексельмаш» заводи уяларга белгиланган миқдорда чигит экадиган 2450 сеялка, «Ташсельмаш» заводи эса бу йил пахта теримида яхши иш кўрсатган ва ғоят унумли ишлайдиган 2650 терим машинаси тайёрлаши ҳамда пахтакор республикаларга етказиб бериши лозим. Планда пахтани қоп-қанорсиз ташиш учун 2300 прицеп ишлаб чиқариш ҳам кўзда тутилади. Тўқимачилик машиналари, электросварка ускуналари, трансформаторлар ва машинасозликнинг бошқа буюмларини ишлаб чиқариш кўпайтирилади.

Янги техникани ривожлантириш ва жорий қилиш планида машинасозлик корхоналаридаги ишлаб чиқариш процессларини механизациялаш ва автоматлаш даражасини анча ошириш кўзда тутилади.

Енгил саноат маҳсулотининг ҳажми анча оширилади. Республиканинг пахта тозалаш заводларида 991 минг тонна пахта толаси ишлаб чиқариш белгиланган. Пахта тайёрлаш плани ошириб бажарилганлигини эътиборга олганда, пахта толаси ишлаб чиқаришни бир миллион тоннага етказиш имконияти бор. Ип газлама ва шойи газлама, чарм пойафзал, устки кийим трикотажи, тикилган буюмлар ишлаб чиқариш кўпайтирилади. Планда ишлаб турган корхоналарни реконструкциялаш, янги фабрикалар қуриш кўзда тутилади.

Озиқ-овқат саноати янада ривожлантирилади. Республиканинг шаҳарларида янги сут заводлари ишга туширилади, озиқ-овқат саноатининг бошқа корхоналарини қуриш ишлари давом эттирилади.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг қарорига мувофиқ, маданий-маиший товарлар ва рўзғор буюмлари ишлаб чиқариш республикада 1958 йилдаги 450 миллион сўмдан 1960 йилда 723 миллион сўмгача етказилади.

Сўнгра докладчи етти йилликнинг иккинчи йилида қишлоқ хўжалигини ривожлантириш масалаларига ўтади. 1960 йилги давлат планида 3 миллион 20 минг тонна пахта тайёрлаш кўзда тутилади. Картошка етиштириш 1959 йилдагига нисбатан 76 минг тонна, сабзавот етиштириш 119 минг тонна кўпаяди. 14300 тонна пилла етиштирилади. Чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ҳам анча кўпайтирилади. Қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг бошқа турларини ҳам янада кўпайтириш мўлжалланади.

Алмашлаб экишни жорий қилиш ва ўзлаштириш тўғрисида қабул қилинган Қонунга мувофиқ, 1960 йилда 322 колхоз ва 24 совхозда алмашлаб экиш жорий қилинади. Ер ва сув ресурсларидан яхшироқ фойдаланиш юзасидан кенг тадбирлар ўтказиш кўзда тутилади. Чигит квадрат-уялаб экиладиган ва ғўза қатор оралари икки томонлама парвариш қилинадиган майдонларни 1220 минг гектарга етказиш мўлжалланади. Ғўза кетмонсиз ишланадиган майдонлар ҳам анча кенгайтирилиб, 850 минг гектарга етказилади. Камида 400 минг тонна пахтани машинада териб олиш мўлжалланади.

1960 йилда сув хўжалиги қурилишига 42,2 миллион сўм маблағ сарф қилиш ёки сув хўжалиги қурилишини 1959 йилдагига нисбатан 15 процент кўпайтириш кўзда тутилади.

Республикада автомобиль ва темир йўл транспортини, алоқа ишларини ва йўл қурилишини янада кенгайтириш соҳасида катта вазифалар турибди.

Капитал қурилиш соҳасида кенг программа белгиланди. Давлат йўли билан чиқариладиган капитал маблағлар ҳажми 4230 миллион сўмни ташкил этади. Қурилиш-монтаж ишларининг ҳажми 2453 миллион сўм миқдорида белгиланди, ёки 1959 йилдагига нисбатан 18 процент ортади. Халқ хўжалигининг етакчи тармоқларини ривожлантиришга кўп миқдорда капитал маблағ сарфланади. Оғир саноат корхоналари қурилишига республикадаги бутун капитал маблағнинг 44 процентини, қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга 16 процентини сарфлаш мўлжалланди. Уй-жой-коммунал қурилишига 926 миллион сўм ажратилади. Бу эса, ўтган йилдагидан 248 миллион сўм кўпроқдир.

Етти йилликнинг иккинчи йилида давлат маблағлари ҳисобига 575 минг квадрат метр уй-жой қурилади. Якка тартибда уй-жой қурилиши ҳисобига жами тахминан 600 минг квадрат метр уй-жойлар фойдаланишга топширилади. Шаҳарларни газ билан таъминлаш соҳасида катта ишлар бажариш кўзда тутилади. Мактаблар, болалар муассасалари ва медицина муассасалари тармоқлари анча кенгайтирилади.

Қурилиш-монтаж ишлари ҳажмининг ўсишини таъминлаш учун бинокорлик материаллари ишлаб чиқаришни анча кўпайтириш, қурилиш саноатининг янги корхоналарини ишга тушириш мўлжалланади. Бинокорлик материаллари саноатини ва қурилиш индустриясини ривожлантириш учун сарф қилинадиган капитал маблағлар 35 процент кўпайтирилади. Бу тадбирларнинг ҳаммаси қурилиш ишларини тез суръатлар билан ва техника жиҳатидан юксак даражада олиб боришга имкон беради.

Сўнгра ўртоқ Зиёдуллаев меҳнат унумдорлигини ошириш ва ишлаб чиқариш чиқимларини камайтириш масалаларига тўхталади.

Бутун мамлакатимизда бўлгани каби, — дейди докладчи, — Ўзбекистонда ҳам коммунистик меҳнат бригадаси деган фахрий номни олиш йўлидаги ажойиб ватанпарварлик ҳаракати кучайиб кетди. Ҳозирги вақтда 2500 бригада ана шу номни олиш учун мусобақалашмоқда. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Валентина Гагановнанинг ватанпарварлик ташаббуси ҳам республика корхоналарида кенг қўллаб-қувватланмоқда. Буларнинг ҳаммаси халқ хўжалигининг ҳамма соҳаларида меҳнат унумдорлигини янада ошириш учун республикамизда катта имкониятлар борлигини кўрсатади. 1960 йил планида меҳнат унумдорлигини саноатда 3,9 процент, қурилишда 7 процент ошириш кўзда тутилган. Давлат саноатида товар маҳсулотининг бир сўми учун харажатлар бир процент камайтирилиши лозим. Қурилишда таннархни 4,3 процент камайтириш кўзда тутилади. Бунинг натижасида юз миллион сўмга яқин маблағни тежаш мумкин бўлади.

1960 йилда совет кишиларининг фаровонлигини янада ошириш соҳасида катта тадбирларни амалга ошириш кўзда тутилади. Халқ хўжалигининг барча тармоқларида ишчи ва хизматчиларни қисқартилган иш кунига кўчиришни тамомлаш жуда муҳим ишдир. Чакана товар обороти плани 21900 миллион сўм миқдорида белгиланган. Бу эса, 1959 йилдагига нисбатан 1236 миллион сўм ортиқдир. Планда аҳолининг энг муҳим озиқ-овқат ва саноат товарларини истеъмол қилишини янада кўпайтириш кўзда тутилади. Маориф, маданият ва соғлиқни сақлашни ривожлантириш учун кўп маблағ ажратилади.

Пировардида ўртоқ Зиёдуллаев бундай деди:

— Депутат ўртоқлар! 1960 йилда Ўзбекистон халқ хўжалиги ва маданиятининг ҳамма соҳалари янада зўр куч билан ривожлантирилади. Бизнинг планларимиз — тинч яратувчилик меҳнати планларидир. Бу планларнинг буюк мақсади халқимизнинг турмуш даражасини тобора ошириш ва бахтли истиқболини таъминлашдан иборатдир. Ҳеч шубҳа йўқки, Ўзбекистон меҳнаткашлари партия ва ҳукумат раҳбарлигида етти йилликнинг иккинчи йили планини муваффақиятли бажарадилар.

* * *

Сўнгра Ўзбекистон ССР нинг 1960 йилги Давлат бюджети тўғрисида ва Ўзбекистон ССР нинг 1958 йилги Давлат бюджетининг бажарилиши ҳақида республика молия министри **В. Муродхўжаев** доклад қилди. Шу йилнинг ўтган даврида, — деди у, — СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг ажойиб якунлари коммунизм қурилишини кенг авж олдиришнинг партия ишлаб чиққан программаси — тинч яратувчилик ишлари программаси муддатидан илгари бажарилаётганлигини, етти йиллик топшириқларини амалга ошириш ҳар бир совет кишисининг жонажон иши бўлиб қолганлигини кўрсатади.

Келгуси йилда олдимизда ғоят катта халқ хўжалик аҳамиятига эга бўлган вазифалар турибди. Бу вазифаларнинг бажарилиши социалистик ишлаб чиқаришдаги резервларни бутун чоралар билан аниқлаш ва улардан фойдаланиш учун кураш билан боғлиқдир. Бу эса, коммунизмнинг моддий техника базасини вужудга келтиришда ҳал қилувчи давр бўлган етти йилликнинг иккинчи йили топшириқларини муддатидан илгари бажариш гарови бўлади.

Докладчи Ўзбекистон ССР нинг 1958 йилги Давлат бюджети даромадлар бўйича 9.289.553 минг сўм миқдорида, ёки 101,3 процент ҳамда харажатлар бўйича 9.196.095 минг сўм миқдорида, ёки 100,3 процент бажарилганлигини, даромадлар харажатлардан 93.458 минг сўм ортиқ бўлганлигини маълум қилади.

Докладчи 1959 йилги Давлат бюджетини бажаришнинг дастлабки якунлари ҳақида гапириб айтадики, Ўзбекистон меҳнаткашлари етти йилликнинг биринчи йилида хўжалик ва маданий қурилиш соҳасида ўз олдиларига қўйилган вазифаларни муваффақиятли ҳал қилмоқдалар. Саноат ва қурилишни бошқаришни қайта қуришнинг афзалликлари 1959 йилда янада кўпроқ сезилди. Республика халқ хўжалигини ривожлантиришда эришилган муваффақиятлар шу йилги бюджетнинг бажарилиши учун мустаҳкам иқтисодий база вужудга келтирди. Дастлабки маълумотларга кўра, шу йилги бюджет даромадлар бўйича 9.351.960 минг сўм миқдорида, ёки 100,3 процент ҳамда харажатлар бўйича 9.293.742 минг сўм миқдорида, ёки 100,1 процент бажарилади.

Шу билан бирга, бюджетнинг даромад қисми умуман бажарилгани ҳолда, баъзи бир даромад манбалари бўйича планнинг кам бажарилиши кутилади. Айрим халқ хўжалиги кенгашлари, министрликлар ва бошқармалар фойдадан ажратиладиган маблағлар бўйича бюджет олдидаги ўз мажбуриятларини бажармаётирлар. Жумладан, Бухоро Халқ хўжалиги кенгаши 13,8 миллион сўм, Қурилиш министрлиги 7,3 миллион сўм кам маблағ ажратдилар. Шунингдек автомобиль транспорти ва тош йўллар министрлиги, Савдо министрлиги, Алоқа министрлиги, Маданият министрлиги, Узглавсельстрой ҳам бюджетга қарздор бўлиб қолмоқдалар. Уларнинг фойдадан маблағ ажратиш планларини бажармаётганликларига сабаб шуки, улар ишлаб чиқариш планининг ҳар бир корхона томонидан бажарилишини таъминлаш учун, ишлаб чиқариш ва муомала чиқимларини камайтириш, ҳар хил ошиқча харажатларни ва нобудгарчиликларни тугатиш учун мавжуд имкониятлардан тўла фойдаланмаётирлар.

Қолоқ корхоналарни қисқа муддат ичида илғорлар даражасига кўтариш Халқ хўжалиги кенгашларининг энг муҳим вазифаси бўлиши лозим. Бу тадбир жамғармаларни ва бюджет даромадларини анча кўпайтириш учун катта имкониятлар беради.

Докладчи КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленуми тежаш учун, хўжаликни моҳирлик билан тежамли олиб бориш учун курашни кучайтиришни талаб қилганлигини таъкидлаб, маҳсулотнинг таннархини камайтириш ишида жиддий камчиликлар борлигини кўрсатаётган фактларни келтирди. Чунончи, Тошкент Халқ хўжалиги кенгашининг бинокорлик материаллари саноати бошқармаси Чирчиқ ойна-шиша заводига 1960 йил учун планли зиён миқдорини белгилаганда корхонанинг экономикасини ўрганиб чиқмаган, таъминот шароитининг ўзгарганлигини, шунингдек ўтган йилги харажатлар даражасини ҳисобга олмаган ва заводга зиён кўриш планини ошириб тасдиқлаган. Молия министрлиги аралашгандан кейингина бу хато тузатилди. Бундай фактлар оз эмас.

Молия министрлиги бу йил планли зиён кўрадиган корхоналарнинг ишини ўрганди ва текширди. Текшириш планли зиёни 20,9 миллион сўм камайтириш мумкинлигини кўрсатди. Зиён миқдорини янада камайтириш ва зиён кўрувчи корхоналарни фойда кўрувчи корхоналар қаторига кўчириш имкониятлари бу билангина тугамайди, албатта.

Партиянинг XXI съезди ва Марказий Комитетининг июнь Пленуми қарорларида илгари сурилган вазифалар хўжалик ички резервларини бутун чоралар билан сафарбар қилишни талаб этади. Докладчи бу резервлар бир қанча ҳолларда етарлик аниқланмаётганлигини ва тўла фойдаланилмаётганлигини Автомобиль транспорти ва тош йўллар министрлиги, шунингдек Қурилиш министрлиги мисолларида кўрсатиб беради.

Республика совхозлари хўжалик-молия фаолиятида жиддий нуқсонлар борлиги натижасида катта зиён кўрилишига йўл қўймоқдалар. Ваҳоланки, улар ўз ишларидаги кўрсаткичларни анча яхшилаш учун катта имкониятларга эгадирлар. Бунинг учун қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш планларининг ҳар бир хўжалик ва ҳар бир тармоқда тўла ва ошириб бажарилиши, бу системанинг ҳамма звеноларида хўжасизликка хотима берилиши ҳамда материал ва маблағларни сарфлашда давлат тартиби ўрнатилиши талаб қилинади.

Маданият министрлигининг кино тармоқлари ҳали ҳам ёмон ишлаётир. Колхоз ва совхозларни ёппасига кинолаштириш тадбирлари қониқарсиз амалга оширилмоқда. 1959 йилда ишга тушириш кўзда тутилган 180 қишлоқ установкаларидан 1 октябргача фақат 44 таси ишга туширилган, холос. Шу сабабларга кўра, шунингдек ошиқча харажатларга йўл қўйилганлиги натижасида кино тармоқлари 1959 йилда жамғармалар планини тўла бажармади.

Республика бюджетнинг даромад қисмини яхшироқ бажариш учун катта резервларга эга ва бу ҳол Халқ хўжалиги кенгашларининг, министрликлар ва бошқармаларнинг раҳбарлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, ижроия комитетлари ва молия органлари зиммасига йил охиригача қолган вақт ичида қўшимча тадбирларни амалга ошириш ҳамда шу йўл билан бу йил бюджет даромадлари планининг кўпроқ бажарилишини таъминлаш вазифасини юклайди.

Докладчи 1959 йилда халқ хўжалигини ва социал-маданий тадбирларни маблағ билан таъминлаш учун 8.843.561 минг сўм, ёки бюджетдаги харажатлар қисми умумий ҳажмининг 96 проценти сарфланишини айтади. Бюджет маблағлари халқ хўжалигининг барча тармоқларида асосий ва оборот фондларининг кўпайтирилишини, меҳнаткашлар моддий фаровонлиги ва маданий савиясининг янада оширилишини, шунингдек етти йилликнинг 1959 йил учун белгиланган бошқа топшириқлари бажарилишини ҳам таъминлади.

Бюджетдан ажратилган маблағлар бу йил умуман тўла ўзлаштирилмоқда. Бироқ, маориф тадбирларини пул билан таъминлаш учун бюджетдан чиқарилган маблағлар 27,1 миллион сўм ва соғлиқни сақлаш тадбирлари учун ажратилган маблағлар 10,3 миллион сўм кам ўзлаштирилмоқда.

Кейинги вақтда республикада халқ хўжалиги тармоқларида ўз оборот маблағларини нормалаш ва улардан фойдаланиш ишлари яхшиланди, бу эса биринчи навбатда, ишлаб чиқаришнинг илғор технологиясини жорий қилиш, кооперациялаш йўли билан маҳсулот етказиб бериш ишини ва моддий техника таъминотини яхшилаш билан боғлиқдир. Лекин, материал бойликларнинг Давлат банкидан кредит олмай, нормадан ташқари тўпланган запаслари ҳали ҳам кўп. Фақат Халқ хўжалиги кенгашлари бўйича материал бойликларнинг нормадан ташқари запаслари шу йилнинг 1 октябригача 397 миллион сўмни ташкил қилди. Халқ хўжалиги кенгашлари, министрликлар ва бошқармалар тайёр маҳсулотларнинг, хомашё ва материалларнинг нормадан ташқари запасларини яқин вақт ичида тугатиш учун бутун чораларни кўришлари, молия органлари ва Давлат банки муассасалари эса корхона ва хўжалик ташкилотларининг товар-материал бойликлари запасларини белгиланган нормага етказиш ҳақидаги ҳукумат қарорларининг бажарилиши устидан контролни кучайтиришлари лозим.

Докладчи айтадики, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Ўзбекистон ССРнинг 1960 йилги Давлат бюджетини даромадлар бўйича 10.299.619 минг сўм ва харажатлар бўйича 10.196.226 минг сўм миқдорида, яъни даромадлар харажатлардан 103.393 минг сўм ортиқ қилиб, сессия муҳокамасига ва тасдиқига тақдим этади. Бюджет 1959 йилдагига нисбатан 987 миллион сўм, яъни 10,7 процент ошади. Республика бюджетининг ҳажми 6.126.832 минг сўмни ва маҳаллий бюджетларнинг ҳажми 4.069.394 минг сўмни ташкил этади.

Давлат бюджетининг даромадлари ва харажатлари Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1960 йилги плани лойиҳасидаги, маҳаллий бюджетларнинг лойиҳаларидаги, Халқ хўжалиги кенгашларининг, республика министрликлари ва бошқармаларининг молия планлари ва сметаларидаги кўрсаткичлар асосида белгиланди. 1960 йилги Давлат бюджетининг лойиҳаси социалистик экономиканинг янада зўр куч билан юксалишини, республика меҳнаткашлари моддий фаровонлигининг ва маданий савиясининг юксалишини акс эттиради ҳамда Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантириш келгуси йил планида белгиланган ҳамма тадбирларни амалга ошириш учун зарур маблағлар ажратилишини кўзда тутади.

Бюджет лойиҳасида социалистик хўжаликдан келадиган даромадларнинг янада ўсиши ва 7.110 миллион сўмдан 9.149 миллион сўмга етиши кўзда тутилади, бу даромадларнинг салмоғи эса 84,9 процентдан 88,8 процентгача оширилади. Социалистик корхоналарнинг бюджетга ажратадиган маблағларининг шунчалик кўп ўсиши республикадаги Халқ хўжалиги кенгашларининг, министрликларнинг, бошқармаларнинг, хўжалик органлари ва корхоналарнинг раҳбарлари олдига юксак талабларни қўяди. Улар келгуси йил халқ хўжалик плани топшириқларининг барча сон ва сифат кўрсаткичлари юзасидан бажарилишини таъминлашлари, тўлов интизомини мустаҳкамлашлари ва ўз хўжалик-молиявий фаолиятларидаги камчиликларни тамомила тугатишлари лозим.

Давлат бюджетининг даромадларида аҳолидан олинадиган солиқнинг салмоғи 1959 йилдаги 8,5 процентдан 1960 йилда 7,3 процентгача камайтирилади.

1960 йилда Давлат бюджети маблағларининг умумий миқдоридан халқ хўжалигини маблағ билан таъминлашга 4.321 миллион сўм ва социал-маданий тадбирларни маблағ билан таъминлаш учун 5.320 миллион сўм, шу мақсадлар учун жамъи 9.641 миллион сўм чиқарилади, бу эса бюджетдаги ҳамма харажатларнинг 94,6 процентини ташкил этади. Халқ хўжалигини ривожлантириш учун қилинадиган харажатлар бюджетдан чиқариладиган маблағлар билангина чекланмайди. Хўжалик органларининг ўз оборот маблағларини ҳисобга олганда бу харажатлар 8.206 миллион сўмни ташкил этади, бундан сарфланадиган капитал маблағлар 3.996 миллион сўмни ташкил этади.

Социал-маданий тадбирлар учун бюджетдан ажратиладиган маблағлар социал-маданий муассасалар тармоқларининг янада кўпайишини, уларнинг моддий базасининг яхшиланишини ҳамда аҳолининг тобора ўсаётган эҳтиёжларига хизмат кўрсатишнинг яхшиланишини таъминлайди.

Маориф тадбирлари учун 2.892 миллион сўм миқдорида белгиланган харажатларда мактабнинг турмуш билан боғланишини мустаҳкамлаш ва халқ маорифи системасини янада ривожлантириш тўғрисидаги Қонунга мувофиқ амалга ошириладиган тадбирлар учун зарур маблағ ажратиш кўзда тутилган. Интернат-мактабларга қилинадиган харажатлар 1959 йилдаги 47 миллион ўрнига 114 миллион сўм миқдорида белгиланган, чунки интернат-мактаблардаги ўқувчилар сони икки баравар кўпайтирилади.

Кадрлар тайёрлаш учун ажратилган маблағлар 641 миллион сўмни ташкил этади. Республика бюджетида фан соҳасидаги харажатларни 30 миллион сўм, ёки 19,9 процент ошириш кўзда тутилган. Соғлиқни сақлаш тадбирлари учун ажратилган маблағлар шу йилдагига нисбатан 9,8 процент кўпайтирилиб, 1960 йилда 1.254 миллион сўмни ташкил этади.

Ўтган йиллардан фарқ қилиб, 1960 йилда кўп болали ва ёлғиз оналарга давлат нафақаси тўлаш учун 344 миллион сўм маблағ ажратиш кўзда тутилади. Социал таъминот харажатлари 815 миллион сўмни ташкил этади, яъни 1959 йилдагига нисбатан 126 миллион сўм ёки 18,2 процент ортади.

1960 йилда бошқарув органларининг эҳтиёжлари учун бюджетдан ажратиладиган маблағ миқдорини 6,1 миллион сўм камайтириш кўзда тутилган. Бундан ташқари, хўжалик органларида маъмурий-бошқарув харажатларини ҳамда командировка харажатларини қисқартириш йўли билан 26,4 миллион сўм маблағ тежаш, шунингдек енгил автомобиль транспортини сақлаш харажатларини анча камайтириш ҳам кўзда тутилади.

Ўзбекистон ССРнинг 1960 йилги Давлат бюджетида маҳаллий бюджетларнинг даромадлари ва харажатлари 4.069.394 минг сўм миқдорида белгиланган, яъни 1959 йилдагига нисбатан 9,2 процент кўпаяди.

Пировардида докладчи бундай деди:

— Депутат ўртоқлар! Етти йилликнинг иккинчи йилида Ўзбекистон ССР олдида республика экономикаси ва маданиятини янада зўр куч билан юксалтиришнинг янги ажойиб истиқболлари очилмоқда. 1960 йилда коммунистик қурилиш соҳасидаги улуғ етти йиллик программанинг таркибий қисми бўлган кўпгина янги вазифаларни ҳал қилиш вазифаси турибди. Шубҳа йўқки, ўзбек халқи Коммунистик партия раҳбарлигида ўз олдига қўйилган вазифаларни муваффақиятли ҳал қилади, халқ хўжалигини ривожлантириш 1960 йилги Давлат планини ва Давлат бюджетини бажаради ҳамда бу билан мамлакатимизда коммунизм қуришдан иборат улуғвор вазифаларни амалга ошириш ишига ўзининг муносиб ҳиссасини қўшади.

Сўнгра Ўзбекистон ССР Олий Совети Бюджет комиссиясининг қўшимча доклади тингланди. Докладни комиссия раиси депутат **Ғ. Ғ. Юсупов** қилди. (ЎзТАГ).

ТАСС БАЁНОТИ

Германия Федератив Республикасининг канцлери К. Аденауэр кейинги кунларда Англияда чиқадиган газеталарнинг мухбирларига бир қанча баёнотлар бериб, уларда, жумладан, Ғарбий Берлин тўғрисидаги масалага тўхталиб ўтди. К. Аденауэр ўз баёнотларида аҳволни шундай қилиб кўрсатишга уриндики, унинг гапига қараганда Ғарбий Берлин тўғрисидаги масала — бу шаҳарни оккупация қилиб турувчи уч ғарбий давлатнинг ҳуқуқларини сақлаб қолиш, ва ҳатто Ғарбий Берлинни унинг эркинлигига таҳдид қилаётган қандайдир қасдлардан «ҳимоя қилиш» масаласи эмиш. «Санди таймс» газетаси мухбирининг, Сиз Берлинда мустаҳкам медус-вивендига (вақтинча ҳал этишга) эришилди, деб ҳисоблайсизми, деган саволига канцлер Аденауэр бундай деб жавоб берди:

«Мен Америка Қўшма Штатларидан, Англия ва Франциядан шартнома билан таъминланган ҳамда Берлиннинг озодлиги ва хавфсизлигига асос бўлган ўз ҳуқуқлари ва бурчларини қатъий равишда ҳимоя қилиб қолганликлари учун миннатдорман».

К. Аденауэр «Гардиан» газетасининг мухбири билан суҳбатда Англияга ва бошқа ғарбий давлатларга «Ғарбий Берлиннинг озодлигига таҳдид қилган коммунистик хавфнинг олдини олишда берган ёрдамлари учун» ташаккур изҳор қилди.

Канцлер Аденауэрнинг айтган ана шу фикрлари муносабати билан, ТАСС қуйидагиларни баён этиш ваколатини олди.

Канцлер Аденауэрнинг баёнотларида Берлин масаласининг моҳияти бузиб кўрсатилади ва бутун иш сохталаштириб тасвир этилади.

Аденауэр жаноблари ўзгаларнинг ҳуқуқлари ҳақида ғамхўрлик қилаётганида ва АҚШ, Англия ҳамда Францияга Ғарбий Берлиндаги ўз ҳуқуқларини «ҳимоя қилиб қолганликлари» учун ташаккур изҳор қилган вақтда афтидан, бир мақсадни: давлатлар ўртасида кейинги вақтда яхшилана бошлаган муносабатларини яна ёмонлаштириш, халқларнинг «совуқ уруш»дан халос бўлишларига халақит бериш мақсадини кузатаётган бўлса керак.

Совет ҳукумати АҚШ, Англия ва Франциянинг ҳозирги вақтда Берлинда ҳақиқатан ҳам эга бўлган ҳуқуқ ва бурчлари гитлерчилар Германиясининг сўзсиз таслим бўлишидан, унинг тор-мор келтирилишидан келиб чиққанлигини бир неча марта баён этди. Ҳозирги вақтда вазифа бировларини бу ҳуқуқ ва бурчлардан маҳрум қилишдан эмас, балки ҳамма томонларнинг манфаатларини ва иккинчи жаҳон уруши тамом бўлгандан кейин 14 йилдан ортиқ вақт ўтганида Европада вужудга келган реал вазиятни ҳисобга олиб, масалани бамаслаҳат ҳал қилиш йўлини топишдан иборатдир.

Канцлер Аденауэрнинг Ғарбий Берлинга гўё «коммунистик хавф» таҳдид қилиши ҳақидаги гапларига келганда, бу даъволар ҳақида айтиш мумкин бўлган энг қисқа гап шуки, бу даъволар ҳақиқатга сира тўғри келмайди. Ғарбий Берлиннинг озодлигига ва ундаги аҳолининг қарор топган турмуш тартибига ҳеч кимнинг қасд қилмаётганлиги Аденауэр жанобларига жуда яхши маълум. Бунинг устига, Ғарбий Берлиннинг озодлиги тўғрисидаги гаплар бу озодликни мазкур шаҳарда ҳарбий оккупация режимини ҳар қандай қилиб бўлса ҳам сақлаб қолиш йўли билан таъминлашни тавсия этувчилар тилида жуда ғалати эшитилади.

Асосий вазифа давлатлар ўртасидаги муносабатларда уруш қолдиқларини тугатишдан, Европада бўлиб ўтган уруш оқибатларига тамомила хотима беришдан иборат. Бунга эса, маълумки, Германия билан сулҳ шартномаси тузиш йўли билангина эришиш мумкин. Совет ҳукумати бу масала юзасидан конкрет тадбирларни илгари сурган эди. Совет ҳукумати иккала герман давлати билан ёки улардан, уруш қолдиқларини тугатиш мақсадида шундай шартномани имзолаш истагаи бири билан сулҳ шартномаси тузиш зарурлигини қатъий равишда исботламоқда. Совет ҳукумати сулҳ шартномаси имзолашни ва шу билан, осмонни қора булутлардан тозалаш ҳамда Европанинг бу қисмида чинакам тинч вазият вужудга келтириш учун Берлин масаласини ҳам ҳал этишни таклиф этади.

Ҳозирги кунда Германия билан сулҳ шартномаси тузиш тўғрисидаги масала амалий ҳал қилиш даражасига ҳали етмаган экан, канцлер Аденауэр, ҳозирги вақтда давлат арбоблари ўртасида учрашувлар ва музокаралар бўлаётганига ҳамда бу масала ҳукуматлар бошлиқларининг кенгашида асосли равишда муҳокама қилинишига тушуниши керак эди.

Совет Иттифоқининг раҳбар доираларида, ҳукуматлар бошлиқлари Германия масаласини тинч бартараф қилиш ҳақидаги, яъни ўтган уруш қолдиқларига хотима бериш учун Германия билан сулҳ шартномаси тузиш ҳақидаги масалани тўғри ва оқилона ҳал этиш йўлини топадилар, деб ишонч билдирилмоқда. Бу масаланинг ҳал этилиши гитлерчилар Германиясига қарши урушда қатнашган давлатларга сулҳ шартномаси имзолаш имкониятини беради ва Марказий Европада, ниҳоят, давлатлар ўртасида тинчлик даври учун нормал бўлган муносабатлар ўрнатилади. Шу билан, Ғарбий Берлинда ҳар қандай тасодифий ҳолларнинг рўй бериши хавфини туғдираётган ва ёмон оқибатларга олиб келиши мумкин бўлган кескинлик ўчоғи ҳам тугатилади. Бу ўчоқни бартараф қилиш ва давлатларнинг тинч-тотув яшаши ва умумий тинчликнинг мустаҳкамланиши учун шарт-шароит вужудга келтиришга ёрдам бериш керак.

Редактор: З. ЕСЕНБОЕВ.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси № 26 РЕДАКЦИЯ БУЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 26334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 140. Пропаганда бўлими — 34808, 136. Совет қурилиши бўлими — 136. Адабиёт ва санъат бўлими — 29040. 135. Қишлоқ хўжалик бўлими — 29040.135. Саноат ва транспорт бўлими, маданият бўлими — 34048, 132. Хатлар бўлими — 34048, 156. Маҳаллий ахборот бўлими — 34048, 132. Секретариат — 29040 50. Эълонлар бўлими — 28142.

Р. 10377. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. Б-1897.